

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Štev. 44.

V Ljubljani, dne 29. oktobra 1908.

Leto XXI.

Pred novo dobo.

Dne 14. decembra imamo na Kranjskem dopolnilne volitve v deželni zbor. Splošne in enake volivne pravice nismo sicer popolnoma dosegli, toda spravili smo v veljavo volivni zakon, kakoršnega nima nobena dežela. Veleposestniki imajo 10 poslancev; v splošni skupini jih bomo pa volili enajst. Veleposestniki so bili odslej jeziček na vagi med mestnimi in kmečkimi poslanci; zdaj so prišli na zadnje mesto; kmečki poslanci (16) imajo s poslanci iz splošne skupine (11) sami zase večino.

Kar je obetala S. L. S., je tudi pošteno držala. Kmet bo imel odslej večino v deželnem zboru in seveda tudi v odboru. Zdaj je pač gotovo, da zmagajo na deželi povsod kandidati naše stranke. Neodvisni kmetje so se skrili za svojo liberalno peč; liberalci pa sploh nimajo prav nobene volje brez potrebe metati denar za volitve. Ko bi imeli tiste tisočake, ki so jih doslej izdali brez uspeha za volitve na kmetih, bi se jim boljše godilo, nego se jim zdaj. V črnomaljskem okraju se jim sicer zelo cede sline, pa Metličani in novomeški okraj bodo prav natančno pokazali tistim par kričačem iz Maceletove bratovščine, po čem je maslo.

Zmagali nasprotniki ne bodo; to je gotovo. Gotovo je pa tudi, da ne bodo dali miru; ne pusti jim žilica. Morda se okorajžijo tudi v postojnskem okraju in pošljejo koga iskat kostonj v žerjavico. To je njihova reč, ki naj jo po svoji previdnosti uredi, kakor vedo in znajo. Za nas je jasno, da more kakoršenkoli nasprotnik na Kranjskem zмести samo tedaj, če bi se mu posrečilo razbiti kmete in razsuti njihovo edinost. Rovarjev se nikjer ne manjka. Kjer ni liberalnega krčmarja ali štacunarja, je pa vsaj liberalni učitelj, ki dela, ali bi vsaj rad delal zgago. Saj jih pozna-

mo. Vse, kar dela stranka, kar se trudijo njeni poslanci, izkuša zakriti in iz trte vije sumničenja in napade proti njim. Može, ki berejo naše časopise, seveda niso dostopni takim čenčam. Res je pa tudi, da ni take prismođe, ki bi ne našla sebi enakih, da ni mogoče trditi take neumnosti, da bi je kdo ne verjel. No, pa teh junakov se nam zdaj še ni treba bati. Devolj smo trdni in zedinjeni, da se jim lahko smejamo in gremo na svoje potrebno delo.

Edinosti nam ni treba samo pri volitvah; potrebujemo jo tudi pri delu. Ko se volitve skončajo in prične deželni zbor svoje posle, potem je edinost še važnejša. Naša stranka prevzame odgovornost za deželno gospodarstvo. To je tako važen in pomenljiv dogodek, da se ga mora vsak naš volivec popolnoma zavedati. Odgovornost pada namreč tudi na vse naše volivce, na vse, ki se v naši deželi prištevajo S. L. S.

Zanemarjenega je dovolj na Kranjskem. Treba bo marljivega, vestnega dela. Prepričani smo, da ga bodo naši poslanci s tistim veseljem delali, s katerim bodo naši volivci nesli zanje volivne listke. Vse gospodarstvo se bo pa moralo goditi v znamenju kmečkega stanu. V Domoljubu smo že veliko takih vprašanj obdelali, ki se bodo morala rešiti v bodočem kranjskem deželnem zboru. Zdaj hodijo iz Bolgarije, Rusije in iz vseh avstrijskih dežel, iz Galicije in Dalmacije, s Hrvaškega in Poljskega, gledat naše združništvo, ki ga je v kratkem času vstvaril naš kmet. Čudijo se temu in ponavljajo, da se nikjer ne morejo meriti z nami. Mi pa vemo, da smo šele začeli.

Ravno tako naj bo v deželnem gospodarstvu. Upamo, da bodo kmalu hodili iz drugih dežel učiti se k nam, kako se dela za ljudstvo. Čudežev se sicer v deželi, ki ima omejene, skromne dohodke, ne more delati. To se pa lahko pokaže, da se skle-

nejo res napredne, pravične, ljudstvu prijazne postave, in da se vsak krajcar, ki ž njim razpolaga deželni zbor, vestno in po skrbnem prevdanku porabi.

S. L. S. je že zdaj povzdignila čast in veljavo našega ljudstva, našega kmeta pred svetom. Ni še dolgo, ko se je po nam nasprotnih vladah in po strupenih nemčurjih širil glas, da smo surov, neotesan, neveden narod, da sploh ne bo boljše v naših krajih, dokler nas Nemci ne dobe popolnoma v svojo oblast. Danes govore že drugače; danes smo Slovenci sploh in seveda v prvi vrsti kranjski Slovenci našega mišljenja že tako daleč, da nas vpoštevajo, da nas cenijo in se nam čudijo.

Liberalci se za ljudstvo ni brigal. Naša stranka je pa ljudska stranka in zato je njen edini namen dvigniti dušo in telo, omiko in premoženje našemu ljudstvu. — 14. december se bliža! Poskrbimo, da nas najde pripravljene na vse strani. Politično delo sicer ni edino, a važno je, in zaveden mož ga ne prezre. Zmagonosno naj zaplota ta dan po vsi deželi naša zastava. Stranka pričinja ž njim novo dobo. Če se pa hočejo štuliti kakšni nasprotniki, liberalni ali morda kak socialni demokrat, pa jim pokažimo, da imamo še dovolj prostora za njihove politične grobove.

Vestnik „Kmečkih zvez“.

»Kmečka zveza« za okraj Metlika, ki je zborovala 27. sept. t. l. v Metliki, je sklenila sledeče resolucije, ki se bodo odposlale na pristojna, merodajna mesta v rešitev.

»Kmečka zveza« za politični okraj Črnomelj in Metlika, zbrana na svojem prvem rednem občnem zboru dne 27. septembra 1908, prosi slavno vlado, da se v

sporazumu z železniškim ministrstvom pri merjenju in kupovanju sveta za zgradbo nove belokranjske železnice ozira na zahteve in interese posestnikov in da vlada prizadete posestnike pravično odškoduje za prepustitev zemljišča. Obenem izreka željo, da se k ogledni komisiji prideneta tudi dva člana »Kmečke zveze«.

»Kmečka zveza« prosi poslance S. L. S., naj izposlušajo pri visoki vladi, da se pri nabavi krme za Belokrajino vozina vračuna v kupno ceno, tako, da meterski stot krme velja v resnici samo 5 K.

»Kmečka zveza« se vliudno obrača do visokega deželnega odbora, da blagovoli ta v sporazumu z »Gospodarsko« in »Zadružno Zvezo« prirediti poučni zimski kmetijski tečaj za Belokrajino.

Glede cest in klancev »Kmečka zveza« prosi deželni odbor oziroma drž. vlado, naj pospeši delo za poprav naših cest oziroma potrebne preložitve nevarnih klancev, zlasti na Drušički cesti. — »Kmečka zveza« za sodni okraj Metliko je ravno sedaj velike važnosti za ondotne kmetovalce-posestnike. Kmetje se morajo ob priliki zgradbe nove železnice skozi Belo Krajino trdno in zavedno organizirati, morajo svoje krajevne razmere natanko preštudirati, da bodo znali braniti svoje koristi nasproti ogledni komisiji. Zato je prva resolucija posebno velike važnosti za celo Belokrajino. Na vsak način mora »Kmečka zveza« odločno in jasno zahtevati, da se tudi iz njenega odbora vzameta dva člana, ki se pridelita ogledni komisiji pri trasiranju železnice. Na to vas kmete že sedaj opozarjamo, da ne boste potem tožili okrog, da se nihče ne zmeni za vas, in da se vam škoda in krivica godi. Ako takoj od začetka ne zastavite vseh svojih moči, se boste pozneje kesali, ko bo že prepozno. — Kako se kmetje jezijo ob trebanjski železnici, ker se jim je baje krivica zgodila pri zgradbi železnice. — Toliko v opomin našim Belokranjcem!

»Kmečka zveza« za Kranj in Škofjo Loko je imela 25. t. m. shod zaupnikov v Škofji Loki. Več o tem shodu prihodnjik.

Shod v Radečah pri Zidanem mostu.

V nedeljo, 25. t. m., je zborovala S. L. S. v Radečah pri Zidanem mostu. Shod je bil takoj zjutraj po prvi maši v »Narodnem domu«. Kljub zelo slabemu vremenu in da je bila ob 10. uri služba božja na Brumku, se je shoda udeležilo lepo število krepkih mož, ki so pokazali, da se res zanimajo za dnevna vprašanja. Na shod so prišli iz Ljubljane kot govorniki gg.: dež. odbornik dr. Lampe, zdravnik dr. Zajec in dr. Rožič.

Dr. Rožič otvori zborovanje kot tainik S. L. S., pozdravi vse navzoče, posebno one, ki so prišli od daleč kakor iz Šetianža in Boštania in predlaga predsednikom zborovanja g. župana Rižnarja. G. Rižnar prevzame predsedstvo in podeli besedo deželnemu odborniku dr. Lampetu. Dr. Lampe je govoril o deželnem gospodarstvu, razložil način, kako se bo skušalo deželo zopet spraviti v redne finančne razmere. — Dr. Zajec je govoril splošno o zdravstvenih zadevah in je na poljudno-praktičnih vzgledih pokazal, da je tudi pri

nas potreba temeljite in korenite izpremembe in izboljšave v zdravstvenih ozirih. — Dr. Rožič je govoril o izobrazbi z ozirom na kmečki stan in je razložil pomen in namen kmečkih zvez za današnje čase. Na govornikove besede se je sklenilo osnovati »Kmečko zvezo« za okraj Radeče.

Sestavil se je sledeči pripravljavni odbor »Kmečke zveze«: Jožef Ravnikar, predsednik, Rateče, nadalje: Jakob Rižnar, Umek Franc, Redenšek Franc, Laharnar Fr., Peternel Miha, Povše Jožef, Medved Henrik, župnik Hiersche in kaplan Jerič. — Pravila je pripravljavni odbor že vložil na vlado in ko bodo potrjena, se bo sklical ustanovni občni zbor. — Pri slučajnostih se je sklenilo več lepih reči, tako n. pr., da se naprosi deželni odbor, da priredi poučni zimski tečaj za Radeče in okolico, da se osnuje tečaj pletarske šole, da se mladina, ko izostane iz šole, tudi kaj dobrega, koristnega nauči za vsakdanje življenje. Nadalje se je naprosilo deželnega odbornika dr. Lampeta, da se tudi priredi prvi živinorejska razstava v Radečah, drugič, da deluje deželni odbor na to, da tudi kranjska dežela priredi doma obrtno razstavo in razstavo kmetijskih strojev. Deželni odbor se tudi naprosi, da podpira čebelorejo in sploh skrbi za strokovne učitelje vseh panog kmetijstva. Izreklo se je še več drugih lepih misli, ki pa se bodo izpeljale, ko se ustanovi »Kmečka zveza«. Shod je v vseh ozirih velikega pomena za radeško okolico in upamo, da vsestransko obrodi dobre sadove. Bog daj!

»Kmečka zveza« za Ribnico je zborovala v nedeljo, 25. t. m. v Ribnici. Shodu je predsedoval na splošno zahtevo in željo občeprijubljeni veleč. gospod dekan Dolinar. Na shod je prihitelo nad 300 mož iz vseh krajev ribniške okolice. Na shodu je govoril dr. Pegan. Razvijal je program S. L. S., ki se vjema s programom »Kmečkih zvez«. Zbrani poslušavci so z veseljem vzeli na znanje lepe misli in nauke, ki jih je govornik podal navzočim.

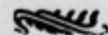
»Kmečka zveza« za Trebnje je tudi zborovala v nedeljo, 25. t. m. v Trebnjem. Na shodu so govorili državna poslanca dr. Krek in dr. Hočevar ter deželni poslanec Mandelj. Govorilo se je največ o novi trebanjski železnici in o škodi, ki se je ob zgradbi te železnice povzročila kmetom, ki imajo svet ob železnici.

Ustanovni shod »Kmečke zveze« za košansko-reški okraj (okraj Ilirska Bistrica - Trnovo) se je vršil tudi 25. t. m. na Premu v graščini. Govorila sta poslanec dr. Žitnik in nadučitelj Jernej Ravnikar iz Trnovega.

»Kmečka zveza« za Kranj in Škofjo Loko je 25. t. m. zborovala v Škofji Loki in Stražišču pri Kranju. Na obeh shodih je govoril profesor Evgen Jarc iz Ljubljane.

Shod v Št. Janžu pri Trebnjem. Slovenska Ljudska Stranka je v nedeljo, 25. oktobra t. l., ob 3. uri popoldne po sedmih letih zopet zborovala v glavnem liberalnem gnezdu na celem Kranjskem. Na shodu so govorili deželni odbornik g. dr. Lampe, zdravnik dr. Ivan Zajec in tainik S. L. S. dr. Rožič. — G. kaplan M. Noč

otvori shod in podeli deželnemu odborniku dr. Lampetu besedo. Dr. Lampe pravi: Pred državnozob. volitvami je zborovala tukaj naša stranka. Takrat so nam nasprotniki skušali razbiti shod in pobiti ljudi. Zato sem danes s seboj pripeljal tudi zdravnika, da bo v slučaju potrebe takoj na mestu. (Veselo smejanje in klici: Živio dr. Zajec.) Dr. Lampe je nadalje govoril o liberalizmu, o socialni demokraciji in o oderuštvi. Seveda tudi to pot se je še znašel človek, »velik prijatelj« kmetov, ki se je pa vkljub svoji »kmetiski« ljubezni repenčil in delal medklice, kakor bi kak polž repnik skladal. Liberalno-socialno-demokratsko seme se je nekaj vsajalo in se upalo javno čez kmetški stan zabavljati. Gospod Repolusk, pojdite rajši drugič drugim svojo liberalno repo sejat in socialno-demokratski repnik skladat. — Dr. Ivan Zajec, zdravnik iz Ljubljane, je prav poljudno razložil načela in program S. L. S. in na podlagi najnovejših dogodkov dokazal, da je zadnji čas, da odzvojni gospodarstvu nemškutarstva na Kranjskem, in to s pomočjo poslancev S. L. S. — Burno odobravanje in živahno pritrdjevanje je sledilo govornikovim besedam. — Tainik S. L. S., dr. Val. Rožič, je govoril o stanovski zavesti našega kmeta, o potrebi trdnega združevanja in organizovanja kmetškega stanu. Pozivljal je vse navzoče: može in mladeniče, da naj se trdno, zvesto oklepajo velike, močne organizacije S. L. S., ki obstoji v zadrukah, v »Kmečkih zvezah« in izobraževalnih društvih. — Tudi govoru dr. Rožiča je sledilo navdušeno odobravanje in Živio-klici. — Nato se je zaključil lepi shod in s tem shodom, upajmo, je tudi šentjanški liberalizem zaključil svoje življenje za vedno.

Političen pregled!

DELEGACIJE.

V vojnem odseku avstrijske delegacije je govoril tudi delegat dr. Korošec. Pri tej priložnosti je povedal pred vojnim ministrom in pred celo javnostjo vso resnico o znanih žalostnih dogodkih v Ljubljani. Povdarjal je, da je strašno nesrečo zagrešila le brezvestnost mladega poročnika in sovraštvo do Slovencev, ki vlada med vojaki 27. pešpolka. Vojaki niso le samovoljno ubijali ljudi, temveč so množico tudi izzivali, žalili in psovali. Zato zahteva, naj se takoj odstrani 27. pešpolk iz Ljubljane in naj vojni minister strogo pazi, da se taki dogodki nikdar več ne ponove. Vojake naj vodijo pri demonstracijah le zreli, razsodni častniki in ne domišljivi mladeniči. — Vojni minister Šenajh je branil vojaštvo in poročnika Majerja nasproti dr. Korošču. Dejal je, da so demonstranti psovali in s kamenjem napadli vojaštvo in da je poročnik šele tedaj, ko je dvakrat brezuspešno pozval množico k redu, ukazal naskok z bajoneti. Ko pa demonstranti le niso nehali napadati, je velel vojakom, naj se pripravijo na streljanje. Med hrupom niso vojaki natančno slišali povelja

in so streljali posamezno, dasi jim ni bilo ukazano. Minister pravi, da je bilo vojaštvo v tem slučaju po svojih predpisih dolžno rabiti orožje. — Vojni minister je seveda govoril tako, kot so mu poročali uradniki. Ker so pa ta poročila napačna, mu je delegat dr. Korošec takoj pojasnil resnico. Tam, kjer je stal oddelek poročnika Majerja, ni nihče napadal vojaštva in tudi ne grozil s samokresom. Minister imenuje to dejstvo, da so vojaki streljali brez povelja, pogrešek, v resnici je pa to zločin. Zato ne more sprejeti ministrovega odgovora in bo s svojimi tovariši poskrbel, da se ves ta dogodek nepristransko preišče in da se krivci pravično kaznujejo. — Kasneje so obravnavali v delegacijah o Bosni in Hercegovini. Zunanji minister je izjavil, da se je priklopitev izvršila popolnoma mirno in da se vrše pogajanja med Turčijo in našo državo o tej zadevi. Dr. Šusteršič je pri tej priložnosti zopet povdarjal jugoslovansko stališče glede Bosne ter zavračal misel, da bi se ta dežela priklopila ogrski kroni.

BEKOVO MINISTRSTVO.

Bravcem »Domoljuba« je že znano, da sta odstopila oba češka ministra zaradi nemške obstrukcije v češkem deželnem zboru. Cesar do sedaj še ni potrdil njenega odstopa. Baron Bek si na vso moč prizadeva, da bi poravnal razpor med Čehi in Nemci, ki proti vreči celo ministrstvo; zato je cesarju svetoval, naj ne sprejme odstopa, toda vladar se do sedaj še ni odločil. Če bi pa sedanja češka ministra vendarle odstopila, tedaj namerja Bek druga dva Čeha poklicati v ministrstvo, ker noče imeti na ministrskih sedežih uradnikov, temveč vplivne poslance, za katerimi stoji močne državnozbornske stranke. Toda ali se mu bo posrečilo dobiti dva Čeha, ki bi bila voljna postati v sedanjih težkih časih ministra, je zelo dvomljivo. Kajti češki opslanci menijo, da morajo dobiti zadoščenje za to, ker so Nemci preprečili zasedanje deželnega zbora in deželnozbornsko volivno reformo. To se pa ne zgodi s tem, da prideta namesto sedanjih dveh čeških poslancev druga dva, ker so Čehi v tem slučaju tam, kjer so bili prej. — Ko se je slišalo, da si namerja baron Bek zagotoviti zanesljivo večino v državnem zboru, so časopisi poročali, da upreže tudi Jugoslovane v vladni voz s tem, da jim da jugoslovanskega ministra. Nekateri listi so že pisali, da so se vse jugoslovanske državnozbornske stranke zjediniše v tem, da bodi njih minister dr. Šusteršič. Toda ta vest je popolnoma izmišljena in sedaj se ne more še nič zanesljivega reči o jugoslovanskem ministru.

ČEŠKE DEMONSTRACIJE.

Kot odmev grdega divjanja nemških poslancev v češkem deželnem zboru so se pojavile v Pragi protinemške demonstracije, ki so se vršile 17., 18. in 19. t. m. Velika množica je hodila po mestu, pobijala nemška javna poslopja, snemala nemške napise, prepevala češke pesmi. Narodni socialci so pobili celo okna na palači na-

šega zunanjšega ministra ter klicali: »Maščevanje za Srbijo!« Vodil jih je namreč kričavi poslanec Klofač, ki je nenavaden prijatelj Srbov. V nedeljo bi se imel vršiti obhod nemških vseučiliščnikov na Grabnu. Ob deseti uri je prišlo na Graben več sto narodnih socialcev z rdeče - belimi nageljni. Okoli enajste ure pridejo nemški dijaki iz kazine. Narodni socialci jih obkolojo ter izjavijo policiji, da ne puste obhoda. Ko pa nemški dijaki ne odnehajo, napade jih množica s palicami. Policija poseže vmes, in nemški dijaki so bili potisnjeni nazaj v kazino. Tudi pred vratmi nemškega doma so bili burni prizori, množica je udrihala s palicami po Nemcih. Policija je potisnila množico na ulico. Čehi so peli »Hej Slovani«, Nemci »Wacht am Rhein«.

Dasi so demonstrantje bili zelo divji, dasi so padale palice in kamenje, dasi je moralo poseči vojaštvo vmes, da pomiri množico, ni vendar bil nihče ustreljen . . .

MEDNARODNA KONFERENCA.

Vse je bilo že tako napeljeno, da bi ne bilo treba nikakega mednarodnega posvetovanja zaradi balkanskih zadev. Naša država se je začela dogovarjati o Bosni in Novempazarju naravnost s Turčijo, katero edino ta reč zadeva, ravno tako so se začela pogajanja med Bolgarijo in Turčijo zaradi neodvisnosti; mislilo se je že, da mednarodnega posvetovanja sploh ne bo, ker je nepotrebno. Toda premeteni Angleži so naenkrat prekrižali te račune. Ker sami upajo od mednarodne konference kakega dobička, so prigovarjali svoji »prijateljici« Turčiji, naj se ne pogaja dalje z Avstrijo in Bolgarijo, temveč naj to prepusti mednarodni konferenci. Turčija se je res dala pregovoriti od svojih angleških prijateljev in je pogajanja pretrgala. Avstrija je vsled tega zelo užaljena ter vztraja na svojem stališču, da se konference ne udeleži, če mislijo pri tem obravnavati o Bosni in Hercegovini. Ravno tako je izjavila Nemčija, da sodeluje pri konferenci le v tem slučaju, če se bodo upoštevale avstrijske želje.

SRBIJA.

Srbski najboljši politiki so odpotovali v inozemstvo, da ga pouče o svojih zahtevah, v Belemgradu se pa dalje navdušujejo za vojsko in demonstrirajo proti Avstriji. A sedaj se množica ne omejuje več na to, da bi v avstrijskih trgovinah nič več ne kupovala, temveč jih je začela tudi dejansko napadati. Hiše avstrijskih državljanov mora ščititi vojaštvo, da se prepreči nadaljna škoda. Srbska vlada se je, kakor se dozdeva, ustrašila avstrijskih vojnih ladij, ki se tik pred Belimgradom vadijo v ostrem streljanju in je izdala stroga naredbena za red in mir v mestu. Našemu zastopniku je obljubila, da poravnava vso škodo, ki so jo demonstranti napravili avstrijskim državljanom. Prestolonaslednik Jurij je pa še vedno enako bojevit; ministru dr. Milovanoviču je naročil, naj v inozemstvu govori v imenu 250.000 bajonetov, ki so pripravljene za Avstrijo. Njegov oče, kralj Peter mu je vse premalo vnet za vojsko, zato se je resno sprl z njim vpricho častni-

kov in le tem se ima kralj zahvaliti, da ga ni njegov junaški sin pri tej priložnosti oklofotal. — Srbska vlada sicer trdi, da ni misliti na to, da bi kralj Peter odstopil, toda ta vest se vedno bolj širi in ni popolnoma neverjetna. Stranka pristašev prejšnjega kralja je proti njemu, ker je soodgovoren za umor prejšnjega srb. vladarja, zarotniki pa, ki so ga dvignili na prestol, tudi niso z njim zadovoljni, ker ne nastojijo odločneje proti Avstriji. Bajje namerjajo oklicati prestolonaslednika za kralja. Ta se ne bi tega veliko branil, ker ne more pričakati časa, da odkoraka z vojsko v Bosno. Izdal je celo oklice na srbski narod v Bosni, ki je tiskan v 500.000 izvodih in pozivlje k uporju proti Avstriji.

ČRNAGORA.

Črnogorska narodna skupščina (državni zbor) je sklenil, da se začne vojska z Avstrijo. Toda knez Nikita je bil še bolj pameten kot njegovi prebrisanji poslanci ter je ta sklep skupščine razveljavil in to z lastnoročnim pismom naznanil predsedniku skupščine.

Izobrazbi.

Levstik-Stritar.

(Dalje.)

Da si razjasnimo Levstikovo delovanje, se moramo ozirati v literarno in politično stanje one dobe.

Ko so izšle Prešernove pesmi in zadnji zvezek »Čebelice«, je bil Levstik v ljubljanskih šolah. Bral je tu lepe pesmi v domačem jeziku, nato pa pride v veljavo Koseski s svojimi bučnimi, nerazumljivimi izrazi. Levstik, ki je že od nekdanj povdarjal narodno govorico, se je zavzel tudi za domačega duha v pesmih, kakor je videl pri Prešernu. Zato je z vso odločnostjo nastopil proti naslednikom Koseskega, ki so pačili jezik in pesmi, iz nemškega prestavljene, izdajali za svoje. Vsem tedanjim slovenskim pesnikom je zabrusil:

Malo pevcev imajo slovenske gore;
kar more, na enega osla jih gre.

Tako je polagoma Bleiweisu dopovedal, da se ne razume na poezije mnogo. Res niso »Novice« dolgo odločevale v slovstvu, kajti najboljše slovenske pisatelje je združil Janežič okoli »Glasnika«, tudi Levstik mu je bil zvest sotrudnik od leta 1858 do 1868, ko je izhajal. Toda pohlavni Janežič se ni upal objaviti vseh strupenih Levstikovih spisov zoper »Novičarje«. Ko je videl, da ne more z mladimi več izhajati, je tudi nehal izdajati list. Pridobil si je »Glasnik« mnogo zaslug za razvoj slovenske proze in Levstik ni bil zadnji, ki je kazal, kam naj se obrne slovenski pisatelj. Vplival je zlasti na Jurčiča, kateremu je dal tudi idejo za »Desetega brata«. Stritarju je pokazal »Pikinega Jožeta«, katerega mnogokrat srečamo v njegovih povestih. Nazadnje je še sam spisal »Martina Krpana« leta 1858.

Komu izmed Slovencev ni znana povest od tega junaka, ki je nosil sol na svoji kobilici? Levstik je slišal vaščane, ki so pripovedovali, kako so nekda nosili sol od morja; zdaj se je spomnil tistih časov in opisal je narodnega junaka Martina Krpana. Bil je to junak, ki je z dušo in telesom Slovenec; drugi pisatelji so si izmišljali povesti o narodnih junakih, a ti so imeli samo ime slovensko, drugega pa nič. Levstik je pokazal tukaj, kako mora imeti slovenska junaška pesem. V Martinu Krpanu je več resnice, čeprav je izmišljena oseba, kot v zgodbi o Krištofu Lambergarju, kajti v Krpanu je utelešeno življenje in mišljenje vsega slovenskega ljudstva, v Lambergarju pa samo ene osebe. — Pesnikom je torej pokazal Prešerna, pisateljem pa domače ljudstvo, odkoder se mora začeti naša umetnost. V pesništvu smo že imeli krasen začetek. Prešerna, v prozi je bilo treba šele delati podlago.

Toda jezik je bil tedaj spakedran, da je bilo grdo. Vse je pisalo slovenščino po nemškem vzorcu; stavili so besede kot v nemščini, če niso znali kake slovenske besede, so jo kar iz nemščine skovali. Temu se je Levstik leta 1858 odločno uprl, ko je spisal »Napake slovenskega pisanja«. Tam je pokazal pravi vir, od koder je treba slovenščino črpati, namreč narodno govornico. Vplivala je ta razprava močno na vse pisatelje. Jurčiču in Erjavcu je ž njó odprl razumevanje za lepoto slovenskega jezika.

Kakor se je Prešeren uprl nekdanjim Ilircem, tako se je tudi Levstik uprl z vso odločnostjo proti onim, ki so svetovali, naj se Slovenci oprimejo hrvatskega jezika. Vprašanje je še zdaj na dnevnem redu, a gotovo je, da se Slovenci ne bodo oprijeli tujega jezika; spodobi pa se za vsakega olikanca, da se priuči hrvatskega jezika. Vse svoje moči pa je posvetil slovensko-nemškemu slovarju, delal je zanj noč in dan; ker je pa delo šlo počasi naprej, so mu vse odvzeli. To mu je zagrenilo življenje in vrgel se je v politiko.

Z letom 1848 smo dobili vse polno časnikov. A le dobra tri leta so živeli, potem je pa vse propalo razun »Novic« in »Danice«. Levstik se je tedaj tako norčeval:

Nekdaj uživali smo boljše čase,
oj boljše čase in časnikov več!

Leže le-ti zdaj vsi pokopani:
al mi pa še jemo pečenko in bob,
redimo se, da se nekda debeli
zvalimo pozabi v tesni grob.

Osem let (1852 do 1860) se niso smeli Slovenci ganiti pod absolutno vlado. V tem žalostnem času so se zlasti množili nemškutarji, ker so upali dobiti pri vladi boljše službo. Imena Slovencev niso hoteli slišati, rekli so, da so Kranjci. Govorili pa so spakedrano nemščino, ker je bilo to bolj imenitno. Levstik pa je zgrabil nemškutarje in ponižnega, neodločnega Bleiweisa s Tomanom vred, če tudi večkrat po krivem. Storil je to zlasti v »Napreju«, ki je izhajal samo eno leto, in v »Pavlihi«,

ki je živel komaj pol leta. Prizanašal ni tudi narodnjakom, nikjer ni maral hinavščine, poštenost povsod. In to je bil tudi sam vseskozi: poštenjak od temena do tal. Kakoršen je bil v življenju, tak je bil tudi v pesmi. Njegove pesmi so verne, nezlagan izraz njegovega življenja. Dasi so ga preganjale nadloge vsepovsod, vendar veje iz vseh pesmi neka neprisliljena veselost, seveda pomešana včasih z bridkim nasmehom. Nasprotno najdemo pri Stritarju, ki se mu ni bilo treba tako boriti kot njemu, mnogo več žalosti. A Levstik se ne kremži, če ne doseže, kar bi rad.

Pri ženskah ni imel sreče; on je bil krepak kmetijski fant, njegova beseda pa je zalegla kaj pri možakih, pri katerih se je dobro počutil:

Pri vseh ljudeh po sveti
povsod sem izprejet.
Le ko se ženskam bližam,
na gotov idem led.

A popotnik, kot je bil on, se ne zmeni ali sije solnce, ali se oblaki zbirajo; zauka krepko in gre dalje, kakor pravi sam o sebi:

On ne sadi, nikdar ne seje,
nikdar mu polje ne rodi;
pri svoji peči se ne greje
za svojo mizo ne sedi.

Povsod poznan, nikjer doma,
kjer vleže uro se poslednjo,
tam smrt mu domovanje da —

(Dalje prih.)

LISTER.

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(LUCIJ FLAV).

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J

(Dalje.)

»Toda velikim duhovnikom — zakaj se njim ni prikazal?«

»Čemu? Saj so vedeli, da je od mrtvih vstal! Videli so tudi znamenja in čudeže ob njegovi smrti: nenaravni solčni mrk, potres, raztrgano zagrinjalo v tempelju. Imeli so pričevanje čuvajev, katere so postavili ob njegov grob, pa so vendar nalašč tajili vstajenje! Ali so torej zaslužili, da bi jih Gospod obiskal? Njim je moralo zadostovati pričevanje njegovih apostolov, ki so v imenu Vstalega pred vsem svetom delali velike čudeže v potrjenje svojih nauk, in so za Zveličarja z veseljem prenašali udarce in pretrpeli smrt. Samo napuh je zaslepel velike duhovnike; hoteli niso verovati. Tudi ti, moj prijatelj, se varuj, da ne zapreš oči svoje duše pred lučjo resnice! Zdaj mi ne odgovarjaj dalje! Ne v prepiru, ampak v mirnem razmišljanju in molitvi se odpira duša resnici. Premišljuj torej in molil! Večno modri Bog naj te razsvetli!«

Po teh besedah odide Evzebij. Rabi Sadok postane ves ogorčen vsled trditve, da je križani tesarjev sin pravi Odrješnik. Vendar je bil učeni Jud dovolj pošten in je priznal, da proti Evzebijevim dokazom ni ugovora. Toda dolga je še pot od naravnega spoznanja do nadnaravne vere. Ko bi rabi poslušal Evzebijev nasvet in bi molil, bi mu prišla na pomoč milost božja. Toda on se je žalibog razjezil nad Evzebijem in njegovim dokazovanjem ter je konečno rekel pri sebi: Iz te hiše hočem proč! Ne maram imeti opravka z Nazarenci. Jutri bom zahteval nazaj svoje imetje, najel si bom na tihem kje stanovanje in bom skušal poizvedeti, ali je Ecehija, ki me je semkaj zvalil, v resnici tak zlobnež, ali pa so njega in ben Kafjo le obrekovali pri meni.«

S tem sklepom leže rabi k počitku. Toda zaspati ne more. Po mislih mu blodita ubogi sinček in njegova hči, na katera je mislil noč in dan. Kje neki biva mali Benjamin?

Sel, ki ga je Nikanor poslal v taborišče pod samotnim hrastom, ni izvedel ničesar niti o dečku, niti o ženi Evzebijevi, ker so roparji prej zapustili taborišče.

In njegova hči? Ali se je dala v resnici odpeljati od pogana? Očetu ni bilo mogoče verjeti kaj takega. Pa vendar so videli rimskega častnika spremljati nosilnico, v kateri je zapustila mesto. Na, ne, to je bila pomota! Njegova Tamara ni storila ničesar, za kar bi jo moral oče proklinjati. Toda kje je bila? Kako jo je vojak mogel zopet najti? Da bi vsaj enega človeka poslal v Jeruzalem, ki bi mu pomagal! Peščica prijateljev, ki jih je nekda imel v mestu, je pomrla, in že dolgo on ni bil v Jeruzalemu. Samo darove je pošiljal v tempelj in je mislil, da je s tem že zadostil postavi, ki zapoveduje vsakoletni obisk svetega mesta. Vest mu je zdaj pričela očitati, da je to mlačnost v izpolnjevanju postave. Velika nesreča, ki ga je zadela, tako je mislil, je božja kazen, ker ni redno obiskal tempelja Gospodovega.

V takih mislih se je premetaval Sadok po postelji v noči brez spanja. Naenkrat zasliši trkanje na hišne duri. Čez malo trenutkov stopi nekdo v Evzebijev stanovanje, ležeče poleg Sadokove sobe, in zasliši se čist, mladeniški glas, tako močan, da je rabi razumel vsako besedo:

»Oprosti, Evzebij, da te motim sredi noči. A ne vem si pomagati drugače, k tebi se zatečem s svojim zakladom. Ko sem predsinoči z njim zapustil materino hišo, sem takoj zašel med čete upornikov. Moj Bog, koliko strahu sem preстал za to sveto podobo! Toda blagoslov častiljivega Simeona me je varoval, in angeli varuh mi je pokazal dobro skrivališče. Šele zdaj sem se upal k tebi, ves lačen in žeden, a posrečilo se mi je vsaj rešiti dragoceno podobo.«

»Daj, da pogledam,« sliši rabi reči dljakona, »če je častiljiva podoba ostala nepoškodovana. Hvaljen bodi Bog, ki je v svoji milosti varoval tebe in ta sveti zaklad! Glej, kako milo gleda njegovo oko

izpod strašne trnjeve krone! Moliva hvaležno in ponižno našega Odrešenika!»

Zdaj je Sadok slišal na lastna ušesa! Nazarenci častijo malike kakor pogani. Pred navadno podobo molita — kaj je to drugega, kakor malikovanje? »Jasno je,« tako je prevdarjal rabi sam s seboj, »da je ta Evzebij goljuf vkljub svoji hlinjeni ljubezni do bližnjega, ali pa je bil goljufan in prevaran od drugih. Vse eno je . . . Ne maram imeti opravka z malikovalci. Tudi ne verujem več, kar so mi pravili o sinu. Vse skupaj je samo zvita prevara in le zato mi še niso ukrali obeh moženj, da bi se pozneje pod krinko ljubezni in pravičnosti polastili vsega mojega imetja.«

Take misli si je nezaupni mož bolj in bolj utepel v glavo. Drugo jutro je zahteval od Evzebija precej obe možnji in mu je izjavil, da zapusti njegovo hišo. Zaman je skušal dijakon komaj okrevajočega odvrniti od njegovega sklepa. Prinesel mu je obe možnji. Rabi vpraša Evzebija, koliko zahteva za postrežbo. Dijakon mu odvrne, da ni stregel za denar, ampak iz ljubezni do bližnjega, in torej ne tirja ničesar od njega; če pa hoče kaj podariti za reveže, bo z veseljem vsprejel. Nato seže rabi v možnjo, napolnjeno z zlatom, našteje toliko »zlatih denarjev«, kolikor dni je preteklo od velike noči, ter reče: »To bodi dovolj. Ničesar nočem ostati dolžan malikovavcem.«

»Malikovavcem?« zakliče Evzebij začuden.

»Da, malikovalcem! Božja volja je bila, da sem nocoj proti svoji volji bil priča, ko si ti z nekim svojim učencem molil podobo. Jehova pa je s Sinaja govoril svojemu služabniku Mojzesu: »Jaz sem Gospod, tvoj Bog . . . ne delaj si izrezljane podobe, da bi jo molil!«

»Pridi in poglej podobo. Ne jaz, ampak Bog sam jo je čudežno naredil.« Evzebij je snel pokrivalo, ki je pokrivalo Veronikin prt, in je hotel razložiti rabi, kako je nastala podoba. Toda rabi Sadok si je zatisnil oči in je zakričal: »Satanovo delo je! Kako bi Bog storil drugače, kakor je govoril na Sinajski gori!«

Dijakon zapusti rabi, žalostno govoreč: »Ubog! zaslepljenec! Bog ti odpusti in te pripelji do miru in sreče!«

DVAINDVAJSETO POGlavJE.

Odhod v Pelo.

Vojska z Rimljani se je torej pričela. Naslednjo noč je zbral škof Simeon

svoje dijakone in levite v dvorani zadnje večerje. Prenesli so kelih v obokani prostor pod dvorano, kjer so se skrivaj zbrali tudi drugi kristjani, med tem ko je Flor zapovedal rimskim vojakom pleniti in moriti po mestu.

Eden izmed bratov, izurjen kovač, je napravil po Nikanorjevem načrtu umeten prostor za kelih v starem zidovju. Po pritisku na neko pero, ki je bilo znano le škofu in dijakonom, je pričel delovati skriven mehanizem, in odprla se je votlina, z najdragocenejšim blagom prevlečena, ravno dosti velika za kelih z Najsvetejšim.

Pred to votlino je klečal Simeon v krogu svojih duhovnikov precej časa v goreči molitvi. Nato se je obrnil k zbranim in jim govoril:

Bratje! Sklical sem vas semkaj, da se pogovorim z vami težke reči. Že so tu strašni dnevi, ki jih je oznanjal Gospod. Spominjate se njegove prerokbe, kajne? Bilo je na dan njegovega zmagoslavnega prihoda v Jeruzalem. Ko je prišel vrh Oljske gore in je gledal mesto pod seboj, se je razjokal nad njim in govoril: »Da bi spoznalo, in sicer ta svoj dan, kaj je v tvoj mir! Zdaj pa je skrito pred tvojimi očmi. Ker prišli bodo dnevi nad té, in tvoji sovražniki te bodo obdali z zasipom, in te bodo oblegli in stiskali od vseh strani; in bodo v tla pomendrali tebe in tvoje otroke v tebi; in ne bodo pustili v tebi kamna na kamnu, zato ker nisi spoznalo časa svojega obiskanja.«¹⁾

»In ko so učenci opozorili našega Gospoda in Učenika na mogočnost in veličastvo tempelja in na njegov močni marmor, tedaj reče Gospod: »Ali vidite vse to? Resnično vam povem, kamen ne bo ostal na kamenu, ki bi ne bil razdejan.«²⁾ In ko so ga potem apostoli vprašali, kdaj se bo vse to zgodilo, jim reče, da bo najprej nastopilo več lažnjivcev, ki se bodo izdajali za Kristusa in bodo skušali zapeljati ljudi. Ali se ni to zgodilo pred našimi očmi? Kot drugo znamenje je napovedal Gospod: »Kadar boste videli gnusobo razdejanja, prerokovano od preroka Daniela, stani na Svetem mestu — kdor to bere, naj ume! — tedaj naj, kateri so v Judeji, beže na gore; in kdor je na strehi, ne hodi z nje jemati kaj iz svoje hiše.«³⁾ Kadar pa boste videli, da je Jeruzalem z vojsko oblegan,

takrat vedite, da je njegovo razdejanje blizu. Tedaj naj, kateri so v Judeji, beže na gore; in kateri so v sredi v njem, naj gredo proč; in kateri so po deželi, naj nikar vanj ne hodijo. Zakaj dnevi maščevanja so to, da se vse dopolni, kar je zapisano. Gorje pa nosečim in doječim tiste dni. Zakaj velika stiska bo po deželi in jeza nad tem ljudstvom. In padali bodo pod mečem, in vjeti bodo med vse narode odpeljani, in Jeruzalem bo od nevernikov poštepan, dokler se časi nevernikov ne spolnijo.«¹⁾

Tako se glasi Gospodova prerokba o Jeruzalemu. In zdaj, o bratje, mi je dal Gospod spoznati, da se je približala ura kazni nesrečnemu mestu. On mi je v svoji milosti pokazal tudi varno pristanišče, kjer nas bo čuval ob času nevihte. To je prijazno mestece Pela v gorah onstran Jordana. In ker nam je naznanil, da bo nesreča tako nenadoma prišla nad Jeruzalem in ne bo tisti, ki se muči na strehi, imel časa poiskati si svojega plašča v hiši, zato se bomo nemudoma preselili na kraj, ki ga nam je Gospod pripravil v svoji usmiljenosti. Parmenas, ki je prišel semkaj na velikonočni praznik, mi je sporočil, da dobimo tam stanovanja za vse brate iz Jeruzaloma. Že sem poslal v Pelo naša zvesta dijakona Timona in Nikanorja, katerih gorečnost in modrost vsi poznate, s precejšnjim delom našega skupnega premoženja. Vi, dragi moji, boste spremljali krščanske družine čez Jordan. S pomočjo svojih dijakonov sem napravil zapisnik o njih, in vsakdo izmed nas bo vodil določeno število družin. Urno torej zberite vam izročene ovčice in jih privedite na varen kraj, predno Bog kaznuje to nesrečno mesto in predno se vse izpolni, kar je Bog zažugal mestu v svoji pravičnosti zaradi krvi edिनorojenega Sina, ki so jo klicali zaslepljeni prebivalci nase in na svoje otroke.«

Na migljaj škofov prebere nato Evzebij zapisnik družin in imena vodnikov. Vsi so bili s tem zadovoljni. Ni še bilo takrat v Jeruzalemu veliko krščanskih družin. Prvo priganjanje, v katerem je apostol Jakob pretrpel mučeniško smrt, je razkropilo jeruzalemsko občino čez vso deželo, in od tistega časa še ni ugasnilo sovraštvo »visokega zbora« do zaničevanih »Nazarencev«.

(Dalje prih.)

¹⁾ Luka 21, 20—24.

¹⁾ Luka 19, 41—43.

²⁾ Mat. 24, 2.

³⁾ Mat. 24, 15—19.

Razgled po domovini.

Poduk za deželnozborske volitve pri našamo danes v posebni prilogi. Pristavljamo še sledeče:

Iz priloženega popisa volivnega postopanja se razvidi, kako velike važnosti je, da se v vsaki občini vsi volivci naše stranke brez izjeme volitve udeležijo. Preje, po starem volivnem redu je bilo to drugače, ko so se volili v kmečkih občinah samo volivni možje, koji so potem šele vo-

livi poslanca. Takrat v občinah, kjer so volivci bili enoglasno za vol. može naše stranke, ni bilo potreba večje udeležbe volivcev, da so le potem vol. možje vsi šli poslanca volit. Slično je bilo v slučaju, da je bila v občini močna nasprotna večina, tako da je bila zmaga naših volivnih mož popolnoma izključena. V tem slučaju so naši volivci z mirno vestjo doma ostali. Sedaj je stvar popolnoma drugačna. Vsak

posamezen glas ima svojo veliko vrednost in važnost, in čimveč je volivcev naše stranke v posameznih občinah, tembolj je potreba, da vsak brez izjeme odda svojo glasovnico na volišču, kajti z velikim številom glasov iz ene občine pobijemo nasprotno večino v celi vrsti drugih občin. Ravno tako se uvidi iz tega, kako važno je, da gredo naši somišljeniki vsi do zadnjega moža tudi v tistih občinah volit, kjer

so v manjšini; naj si bode v kaki občini tudi en sam volivec naše stranke, drugi pa vsi nasprotni, je vendar njegova dolžnost, da svoj glas odda, ker pri konečnem skupnem štetju v glavnem volivnem kraju ravno en glas lahko odločuje na eno ali drugo stran.

Pri direktni volitvi pride vsak posamezni volivni glas do veljave. To se ne sme nikdar pozabiti.

V slučaju ožje volitve zadene gospode zaupnike dvojen trud, ker morajo skrbeti, da volivci še enkrat pridejo polnoštevilno na volišče; pa ne samo to, gledati morajo, da še nove volivce pridobijo ali pa nasprotno odvrčajo, kajti pri ožji volitvi je še bolj kot sicer vsak posamezni glas največje važnosti.

Volivno akcijo treba torej organizovati tako, da bode udeležba od strani volivcev naše stranke tako velika, kakor je sploh mogoče. V to ime bode kazalo, da se postavijo po vseh posameznih vaseh vsake občine zaupni možje, ki bodo imeli nalogo skrbeti za to, da iz vsake vasi zadnji mož pride odločilni dan na volišče, ter prinese seboj izkaznico in pravilno izpolnjeno uradno glasovnico. Gospodje zaupniki se prosijo, da naj take volivne odbore takoj organizirajo.

Seveda je pa ta organizacija lahko različna po razmerah kraja in drugih okoliščinah.

Povdarjali smo že, da se mora v glasovnico natančno vpisati ime in naslov kandidata. Druga se v glasovnici ne sme nič vpisati. Zlasti postane glasovnica neveljavna, če se v njo zapiše kak pogoj ali pa naročilo izvoljencu. Neveljavna je tudi glasovnica, v kateri ni kandidat jasno označen. Taki neveljavni glasovi se sploh ne štejejo, kakor da bi jih ne bilo. Toraj: V glasovnice napišite natančno ime, stan in naslov kandidata — drugega pa prav nič. Tako se izognete vsaki nevarnosti, da bi se glas proglasil neveljavnim.

Somišljeniki, spravite zadnjega moža na volišče — potem je zmaga naša!

Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji. Župnija Zelezniki je podeljena č. g. Valentinu Marčič, župniku na Slapu; župnija Brezovica je podeljena č. g. Frančišku Hönigman, župniku v Kropi. — Premeščena sta č. g. kapelana Frančišek Zajc iz Starega Loga (Alttag) za župnega upravitelja v Polom (Ebental), Janez Jaklist iz Črnošnjic v Stari Log.

Odlikovanje. Preč. g. Ivan Slavec, župnik in dekan na Opčinah pri Trstu in mestni župnik dr. Trifon Pederczoli pri novem sv. Antonu v Trstu, sta imenovana za častna kanonika.

V Št. Jakobu ob Savi je bil v nedeljo, dne 18. t. m. ustanovni občni zbor k. sl. izobraževalnega društva ob obilni udeležbi zlasti mož in mladeničev, ki so prav pozorno poslušali izbrani in poljudni govor veleč. gosp. Luke Smolnikarja. Vpisalo se je takoj 36 članov, ki so obenem takoj plačali letnino. Upanje je, da se jih v kratkem oglasi še več.

Socialni demokratje na Kranjskem sklicujejo na dan 1. novembra t. l. v Ljubljano

svojo deželno konferenco. Na dnevnem redu so: Deželnozbornske volitve na Kranjskem in organizacija. — Prepričani smo, da bodo tudi to pot deželnozbornske volitve za socialne demokrate prezkilo grozde. Naše kmečko in delavsko ljudstvo vidi v socialistih svoje najhujše sovražnike in prave pijavke ubogega delavstva, zato jim ne more zaupati.

Javni napisi. Povodom zadnjih nemirov so bili v nekaterih občinah na Kranjskem odstranjeni, oziroma zamazani nemški napisi na krajevnih deskah. Razna okrajna glavarstva so nato strogo naročila županstvom, da morajo zamazane deske takoj očistiti, oziroma napraviti zopet dvojezične napise. Vsled tega so nam došla od mnogih županstev vprašanja, kaj naj storé. Povoljnega odgovora jim ne moremo dati. Paragraf 9. držav. zakona z dne 29. sušca 1869, št. 67, o ljudskem štetju namreč tudi velja, da deželna vlada določi, v katerih jeziki se mora napraviti besedilo na krajevnih deskah. Na podlagi te zakonite določbe je določila deželna vlada kranjska z ukazom z dne 18. oktobra 1892, št. 2032, da morajo biti napisi na krajevnih deskah dvojezični, slovenski in nemški. Dokler torej deželna vlada ne preklicé, oziroma izpremeni svojega ukaza, so mogoče le pritožbe na deželno vlado. Malo čudno pa je le, da okrajna glavarstva delajo odgovorne župane osebno za točno izvršitev ukaza. Kaj pa naj stori župan, ako je neznana oseba zamazala nemško besedilo ali mu je celo občinski zastop naročil samoslovensko besedilo? Na svoje stroške gotovo ne bode napravil novih krajevnih desk, v občinskih proračunih pa tudi ni kredita za te izredne stroške. Vprašanje je torej jako kočljivo. Ker se pa nekatera županstva sklicujejo na Ljubljano, opozarjamo, da so tukaj preporno vprašanje ulični napisi, ne pa krajevne deske.

Čipkarsko šolo so ustanovili v Horjulju. Navzoča sta bila državni poslanec Gostinčar in ravnatelj g. Vogelnik z Dunaja.

»Kmečka zveza za novomeški okraj« je zborovala v nedeljo, 18. t. m. v Prečni in v Vavti vasi. Govorili so poslanec Dular, tajnik S. L. S. dr. Gozič, profesor Jarc ter domača gg. župnika. Na obeh shodih je bila soglasno sprejeta kandidatura gosp. župana Zorca iz Kandije.

Socialni demokratje so igrali ob štrajku popirnega delavstva čudno vlogo. Na Sorškem polju jih sicer ni, nekaj jih je še pač v Vevčih. Stavkokazije je najgrše ob delavskih bojih. In glavni stavkokaz je bil višji sodrug Fink v vevški popirnici, ki je ves čas delal in ni stavkal. Ta Fink je ob predzadnjem vevškem štrajku igral veliko vlogo. Bil je celo predsednik štrajkarskega odbora. Zdej pa je kazil stavko. V Podgori je bilo delavstvo pričetkom stavke pripravljeno, da stavka. Sicer je v Podgori že razpadla socialno-demokratska organizacija, nekaj rdečih puranov je pa seveda še v Podgori. Te je nakuril Ante Kristan tako, da so preprečili štrajk. Peljal se je nalašč za to v Podgoro.

Zopet sijalen shod spodnještajerskih mladeničev v Brinjevi gori in konjiškem okraju. 18. t. m. je tu zborovalo nad tisoč zborovalcev, samih zavednih mladeničev in vrlih kmečkih mož, pod milim nebom. Glavna govornika vč. g. dr. Hohnjec in g. državni poslanec Pišek sta žela obilno priznanja. Tudi mladeniči-govorniki so izvrstno govorili. Navdušenje je za krščansko-slovensko stvar je bilo velikansko.

Iz kranjske hranilnice so odnesli v zadnjem času nad šest milijonov in 400.000 kron denarja in ga naložili v slovenske zavode.

Svoji k svojim! Ljudska posojilnica obreptuje denarne vloge po štiri in pol odstotkov. Vzajemno podporno društvo pa celo po štiri

in tri četrt. To društvo ima svoje prostore poleg uršulinske cerkve. Denar je pri obeh zavodih jako varno naložen.

Po vseh kranjskih župnih in redovnih cerkvah se je preteklo nedeljo, 25. t. m. praznovala na slovesen način petdesetletnica mašništva sv. očeta Pija X. Povsod so bile slovesne sv. maše s primernim govorom. V stolnici je daroval slovesno sv. mašo premil. gospod knezoškof Anton Bonaventura.

Državna podpora za savski most pri Tacnu. Ministrstvo javnih del je dovolilo za popravilo savskega mosta pri Tacnu podporo v najvišjem znesku 50.400 kron, to je 30 odstotkov na 164.000 proračunjenih stroškov, pod pogojem, da se zagotovi pokritje ostalih stroškov in da se ne bo pobiralo mostnine.

Roparski napad na duhovna v Ameriki. Iz Beatty v Severni Ameriki se nam piše: Č. g. Ivan Smolej, ki biva en teden na odmoru v našem gorovju, jahal je od tod proti večeri k benediktincem v Beatty, da bi šel drugi dan k zobozdravniku. Med potjo skočila sta naenkrat dva moža na ovinku izza gozda, eden je zagrabil za uzdo, a drugi mu je z besedami »Hands up« (roke kvišku) nastavljal revolver na prsi, nakar sta mu vzela 208 dolarjev (okoli 1000 kron). Nato sta zbežala, a nista opazila revolverja, ki je bil skrit v sedlu. Gospod Smolej ustrelil je dvakrat za napadalčema, a takoj nato so začele žvižgati kroglice od nasprotni strani in gospodu ni drugega ostalo, kakor z brzimi konjičem odnesti pete. Bil je to na tem mestu že tretji napad. Stvar je neznanjena oblastem, a težko bo zločince najti. — Grozna suša vlada tudi pri nas po Pensilvaniji; že od avgusta meseca nobenega dežja; vodnjaki in potoki so vsi suhi. Vsak dan znaša škoda pol milijona dolarjev na polju. Mnoge tovarne so morale radi pomanjkanja vode ustaviti delo.

Novice iz Amerike. V Clevelandu je vlak povozil 25 let starega Slovenca Alojzija Vidmarja iz Zagradca-Fužina. Odrtgalo mu je levo nogo. — Umrli je v Clevelandu 23 let stari Slovenec France Gorup iz Št. Ruperta. — Ponesrečila sta se v premogokopu v Johnstownu Slovenca Anton Vičič, star 19 let, in Feliks Prošt, oče treh nepreskrbljenih otrok. V jami se jima je unel plin. Vsled groznih opeklin sta umrla.

V Črnučah je bil 18. t. m. slovesno inštaliran novi župnik g. Nikolaj Stazinski. Prelepo okrašana cerkev, slavoloki in zastave so oznanjale veselje Črnučanov. Novemu župniku so priredili kaj prirsčen sprejem, pri katerem je navdušeno govoril domači g. učitelj. Pozdravila je novodošlega tudi g. Luckmann.

Slovenska zmaga na Koroškem. Pri občinskih volitvah v Rožeku na Koroškem so zmagali Slovenci. Bolj ko nasprotniki zatirajo Slovence, bolj vstajajo.

Kmetijski shod v Šmarju. 18. t. m. v jutru po prvi maši je bil dobro obiskan mleškarski shod v Šmarju. Govorila sta gg. mleškarski konzulent Legvart in domači kapelan Vrhovec. Osnovala se je mleškarska zadruga.

Deželni zbor goriški je odložen in ne zaključen. Poslanci so še vedno deležni imunitete (so neodgovorni) in sodnija jih ne more preganjati, ako jih kdo ovadi katerega kaznjivega dejanja. Ali je to vlada nalašč storila, ali je slučajno in nehoté? Čuje se, da bo razpuščen v kratkem. S. L. S. in njeni volivci bodo storili svojo dolžnost.

V mariborsko bogoslovje so bili letos na novo sprejeti sledeči gg. abiturijenti: Peter Berdev iz Št. Petra v Sav. dolini, Ivan Blumer iz Rio Claro v Braziliji, Franc Časl iz Rečice v Sav. dolini, Iv. Čilenšek iz Gotoveži pri Zalcu, Anton Čečko iz Frankolovega, Viktor Lunder iz Vel. Poljane na Kranjskem, Franc Polak iz Celja, Jožef Potočnik od Št.

Roka ob Sotli, Franc Zagoršak iz Polenšaka, Ant. Zupančič od Sp. Hajdine pri Ptujcu.

Shod železničarjev se je vršil dne 18. t. m. v Laškem trgu. Govorila sta poslanec dr. Benkovič in nadsprevodnik v p. gospod Milavec. Pristopilo je več železničarjev k »Prometni zvezi«.

Upravitelj laške dekanije je postal veleč. g. Edvard Janžek, župnik pri Sv. Marijeti pri Rimskih Toplicah, provizor na Laškem pa tamkajšnji vikar veleč. g. Fortunat Končan.

Slovenski liberalci za gospodarski kompromis v teoriji in praksi. Od raznih strani nam prihajajo pisma in pritožbe, da liberalna »Zveza slovenskih zadrug« dan na dan nadleguje župane in posestnike po deželi s pismi ter jim ponuja krmo, katere še nima ne. Mi našim ljudem svetujemo, da taka liberalna agentska pisma kratkotalo vržejo v peč, še prebrati jih ni treba. Tukaj hočejo liberalci lepo v kalnem ribaritu, a se jim ne bo posrečilo. Torej liberalna pisma v koš!

Prvi korak k reševanju tržaškega šolskega vprašanja. Minoli teden je dobil držav. poslanec dr. Rybář od merodajne strani obvestilo, da je naučno ministrstvo imenovalo pet učiteljev za tržaško slovensko šolo. S tem je storjen prvi korak na poti do končne rešitve tega vprašanja. Nadejamo se, da pride reševanje tega vprašanja sedaj v hitrejši tempo in da vlada slednjič uvidi, da treba v Trstu ne samo Nemcem, ampak še bolj Slovincem omogočati pouk v maternem jeziku. Slovenski poslanci naj tudi v bodoče posvetijo vso pozornost temu, za obstanek našega naroda v Trstu prevažnemu vprašanju.

Snaženje sadnega drevja. V smislu deželne zakonika iz leta 1870. naroča magistral vsem posestnikom, ki imajo sadne vrtove v mestnem okrožju, da osnažijo svoje drevje, grmovje in s tem v dotiki stoječe nasade do 15. novembra letos goseničnih gnezd, zapretkov, ličink in podobnih mrčesov. Spomladi pa je najkasneje do 15. maja očistiti in pokončati gosenice na drevju in hroščce, veje, ki se jih ta mrčes drži, pa je odžagati in s tem vred sezgati. Kdor bi se ne pokoril temu ukazu, se bo dalo delo na njegove stroške izvršiti, oziroma se bo isti kaznoval z globo, oziroma z zaporom.

Strašna nesreča v Škofji Loki. Pretekli teden se je ponesrečil v Škofji Loki pri popravljanju kolesa v Krevsovem mlinu Valentin Osredkar, tesarski mojster. Padel je na kolo. Kolo mu je zmečkalo glavo. Bil je takoj mrtev. Bil je blag mož, ud kat. izobraževal. društva ter zvest pristaš S. L. S. Mir njegovih duši!

Iz Fojane na Primorskem poročajo: Dne 15. t. m. je umrl, previden s sv. zakramenti umirajočih, č. g. Franc Pavletič, vikar, v najlepši moški dobi 52 let star. Rojen je bil v Štandrežu dne 1. oktobra 1856., v mašnika posvečen 18. septembra 1880. Služboval je v Cerknem, Ločniku in od leta 1891. naprej v Fojani. Zanj osem let je bolehal na obistih, huda zlatenica mu je prestrigla nit življenja. Bil je mož blagega in tihega značaja, priden delavec v vinogradu Gospodovem, zlasti vztrajen v spovednici. Malo imetje je zapustil škofijskim zavodom. Pogreb njegovih zemeljskih ostankov se je vršil dne 17. t. m. Obilo ljudstva se ga je udeležilo. Iz Gorice je došel tudi veleč. mons. Jože Pavletič z bratom Gotardom, dekanom v Št. Petru. Cerkveno opravilo je vodil župnik iz Biljane preč. g. Ludovik Kumar, sošolec pokojnika, v spremstvu 9 duhovnikov sobratov. Po župnikovem nekrologu na grobu so šentlovenski pevci zapeli »Jamica tiha«. Naj počiva v miru!

Grozen samomur v Ricmanjih. Iz Ricmanj nam pišejo: V soboto, 17. t. m., začul se je ob 1. uri popoldne močan strel kakor iz

topa. Župan je takoj poslal obvestiti orožništvo v Boljunc in se sam podal na lice mesta, kjer je našel razmersarjeno truplo samomorilčevu. Samomorilec je dal dinamično patrono na tla, legel na trebuh nanjo in jo — prižgal. Koščke mesa se je našlo tudi 15 metrov daleč. Samomorilec se imenuje Ivo Poščič, rodom je iz Francje, občina Kastav. Stanoval je v Ricmanjih pri Ivanu Žuljanu nad leto dni. Bil je dalje časa bolan na želodcu. — Pismo, ki so je našli pri njem, se je glasilo, da je bil prisiljen usmrtiti se vsled tega, ker je bil hudo bolan in ker ga bolniška blagajna ni hotela vsprejeti v podporno.

Liberalno tolovajstvo v Pigori. Minuli petek, ko so se naši podgorski telovadci vračali od telovadbe domov, so bili od znanih podgorskih surovežev in nasilnežev tolovajsko napadeni. Naši telovadci se niso hoteli pretepati s takimi ljudmi in so se umaknili v neko hišo. Toča debelega kamenja je letela za njimi v večna vrata. Celo na hodnik je padel debel kamen. Nekaj telovadcev je poškodovanih. Storilci so znani in njihova imena že naznanjena pristojni oblasti. To se je zgodilo sedaj že četrtič. Že trikrat poprej so napadli naše telovadce! a se ni k sreči nikomur nič zgodilo. Enkrat se je za našimi ljudmi strelalo. Krivci tedaj niso bili znani. Pač pa je bilo vse to naznanjeno orožnikom, ki niso mogli ničesar ukreniti. Sedaj pa pričakujemo, da orožništvo poskrbi za varnost poštenih ljudi pred takimi nasilneži.

Kaj se dela meseca listopada? Razna opravila. Cebele varuj mraza. Dober gospodar računi, za koliko glav ima klaje čez zimo; kar ima preveč glav, proda ali pa počasi kolje; kolje naj, kadar mrz nastopi. Živini skrbi skozi celo zimo za topel in snažen hlev; hleve dobro zapira, a zračni jih po dvakrat na dan. — Drevje zavaruj pred zobom zajčim. Čas za obrezovanje prikladen; orehi in kostanji se obrezujejo le sedaj. Krog mladih dreves v širini krone pokrij s listjem ali čreslom, da koreninice ne pozebejo. Pečke posejaj kadar čez noč zemlja že zmrzuje. Živo-melo lahko zasadiš. Izkoplji jame za pomladno sajenje dreves. Sadnice se pripravijo, posejajo. Vzgojena drevesca se lahko izkopavajo in presajajo. — Trta. Če se bojiš, da pozebe, deni nežnejše mladice na zemljo in pokrij. Prikladen čas za rigolanje. Rigola se tako: natrosi vrhu zemlje gnoja in izkoplji ob eni strani vinograda (gredice ali njive) jarek, toliko širok, da lahko v njem koplješ in toliko globok, kakor zahteva namen (za trto okrog 80 centimetrov, za drevje do 50 centimetrov, za površno zelenjad primerno manj); dno še razkoplji, nato začni kopati zraven precej drugi jarek, in prst devaj v prvi jarek; tako dobiš na dno, kar je bilo poprej na vrhu zemlje. Zadnji jarek se zasuje s prstjo prvega jarka. — Na vrtu se vzamejo vsa zeljišča, ki ne morejo na prostem prezimiti, ter se spravijo na zimski prostor; zadnje endivije se pokrijejo v jamah ali kletih. Prazen svet je treba gnojiti; onim rastlinam, od katerih zelenjad uživamo, najbolj, korenjskim manj. Špargel-nove gredice naj bodo čiste plevela in močno gnojne. — Cvetlice gledamo le še v upanju prihodnje pomladi. Skrb za nje je enaka vinotokovi. Glavno opravilo, da pokriješ pred mrazom zunaj zimujoče. Tia se nasujejo s listjem, deblo upogne k zemlji ter vrh pokrije, ali pa se naredi obod, ki rastlino pokriva pred snegom. — Na polju se dopoljujejo dela prejšnjega meseca. Ozimni ječmen se že seje. Pognojti njive za prihodnje leto. Prazne njive opraši. Za zgodnje zeleno krmo lahko v zelnik poseješ rži. Umetna gnojila se trosijo vrh zemlje ali vrh snega. Če se je bati, da pri tajanju v curkih voda oteka in tako gnoj odnaša, se trosijo le ob prav malem snegu. Z

umetnimi gnojili se zboljšujejo za polovico vrednosti travniki in senožeči.

Ljubljanske demonstracije pred graškimi višjim deželnim sodiščem. Graški listi poročajo, da je obsodilo graško višje deželno sodišče Javornika Andreja, ki je bil obsojen v Ljubljani na šest tednov, v šestmesečno, Pirnata, ki je bil obsojen v Ljubljani na dva tedna, v dva meseca, in Kadunca, ki je bil obsojen v Ljubljani na dva tedna, tudi v dvame-sečno ječo. — Javornik je bil obsojen, ker je rekel ob demonstracijah Rudholzerju, naj zapre trgovino, Pirnat, ki je bil aretiran ob šišenskih protibelgijskih demonstracijah in ki je klical, ko so ga tirali orožniki v zapor: »Slovinci, pomagajte«, Kadunc pa, ker je vrigel za dragoško patrolju kamen, ne da bi koga zadel.

Socialni demokrat Kristan v Tržiču. Piše se nam: Pravo ste pogodili, ko ste v zadnjem »Domoljubu« nekoliko okrcali rdečega brezverca Kristana. S strahom so opazovali starši, kako zapeljuje Kristan mladino in jo zastruplja z brezverstvom. Nekaj lahkomišljenih mladencev je že vjel v svojo mrežo. Upamo, da bo pošteno misleča mladina pokazala hrbet krivemu preroku iz Ljubljane. Kristanovi nauki morajo podivjati in posuroveti našo mladino, zato ne bomo dopustili, da bi ta hujskač še nadalje hodil v naš trg. Naše mladence pozivljamo, naj vstopijo v društvo sv. Jožefa, kjer je preskrbljeno za dobro berilo in tudi za telesne vaje v telovadnem odseku, ki se lepo razvija. S Kristanom pa ne imejte nikaakega stika!

V Istri so zmagali pri deželnozbornskih volitvah v splošni kuriji, kakor je bilo pričakovati, kandidatje, ki jih je priporočalo hrvaško in slovensko politično društvo za Istro. Mlada krščansko-socialna stranka se je začela šele razvijati in še ni mogla prodrati s svojim kandidatom.

Angelj sužnjeve. Brazilska povest. Kot 15. zvezek Spillmanovih povesti je izšla povest Angelj sužnjeve, spisal O. Ambrož Schupp, prevel Ivan Pirnat, nadučitelj. — Ljubka, ganljiva povest iz Brazilije o življenju sužnjeve bogatina Rodriguezja in o angelju sužnjeve, njegovi hčerki Mariji, ki se je popolno posvetila skrbi in pouku ubogih sužnjeve in doseгла po svojem očetu, da je bila leta 1883. razglašena v Braziliji svoboda za sužnje. Snov v celi povestici je tako zanimivo zapletena ter ima toliko ganljivih prizorov, da knjige prej ne odložiš, dokler nisi prebral zadnje strani. Mladenka, ki pazno prečita to knjigo, videla bo, kako široko polje se ji odpira za njeno delo na krščansko-socialnem polju, posebno za vzgojo zanemarjene mladine. Ne tam, kjer vlada mrzla učenost, tam, kjer kraljuje gorka ljubezen, tam je mesto za mladence. — V mladini, ki bo čitala to povest, vzbujali se bodo čuti bratoljublja, da Bog ni vstvaril sužnja in prostega, marveč da smo vsi sinovi enega Očeta — enakoverni. Povest je izšla kot XV. zvezek Spillmanovih povesti v zalogi »Katoški Bukvarne v Ljubljani« in velja 40 vinarjev, karton. 60 vin. Izmed prejšnjih povesti te zelo priporočljive pripovedne zbirke navajamo še posebej: »Prisega huronskega glavarja«. Cena 60 vin. — »Boj in zmaga«. 60 vin. — »Korejska brata«. 60 vin. — »Rdeča in bela vrtnica«. 40 vin. — »Zvesti sin«. 40 vin. — »Kraljičin nečak«. 40 vin. — »Tri indijanske povesti«. 60 vin. — »Sultanovi sužnji«. 60 vin. — »Arumugam, sin indijskega kneza«. 40 vin. — »Vjetnik morskoga roparja«. 40 vin. — »Praški Judek«. 40 vin. — Vsak zvezek trdo vezan velja 20 vinarjev več. — »Katoška Bukvarna« v Ljubljani.

Slovenska trgovska šola otvori z novembrom tega leta pripravljalni razred in združ-

no šolo. Vpisovanje se bo vršilo dne 13. in 14. novembra od 9. ure dopoldne naprej v II. nadstropju hiše na Kongresnem trgu št. 2. Učenci naj se takrat zglase osebno v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov pri ravnateljstvu ter naj prinese seboj krstni list in zadnje šolsko spričevalo. Redni pouk se prične dne 16. novembra.

Krščansko-socialna zveza ima vsak torek v društveni dvorani v »Unionu« svoje predavanje. Pričetek ob pol 8. zvečer. Prvič je predaval dr. Krek, zadnji torek dr. Lampe. Opozarjamo vse ljubljanske somišljenike na ta velezanimiva predavanja.

Gorenske novice.

Iz kamniškega okraja.

Iz Gojzda pri Kamniku se nam piše: Lepo cerkveno slovesnost smo obhajali v nedeljo, 18. t. m., v naši župniji. Blagoslovili smo nov križev pot, delo mekinjskega mizarkega mojstra Karola Legediča, katerega tem potom prav toplo pripravljamo. Križev pot je blagoslovil v navzočnosti treh gg. duhovnikov č. pater Kerubin. Na koru je popeval pod vodstvom g. nadučitelja Černiča domači pevski zbor vrlo dobro, in sicer prvokrat to pot latinsko mašo. Iz župnišča se je pomikala procesija po polju ob najlepšem vremenu. Vsako postajo križevega pota sta nosila dva mladeniča in svetili sta poleg po dve članici Marijine dekliške družbe. Ljudstva se je nabralo iz domače in sosednjih župnij jako veliko. Vsi so soglašali v tem, da tako lepe cerkvene slovesnosti še nismo imeli v Gojzdu.

k Iz Most. Dne 5. t. m. je umrl po dolgi, mučni bolezni, večkrat previden s svetimi zakramenti za umirajoče v svoji 83letni starosti Janez Koptar iz Most. Bil je 61 in pol leta cerkvenik pri imenovanju podružnici. Celo od prevzvišenega naupastirja je bil raniki pohvaljen zaradi snažnosti in lepote v cerkvi. V znak zvestega cerkvenega službovanja se mu je ob 40letnici podelila zaslužna svetinja. Bil je 72 osebam krstni in birmanski boter. Na dan pogreba je občina pokazala ljubezen do ranjkega s tem, da se je udeležila v velikem številu pogreba. Nosili so ga tisti, ki jim je bil krstni boter. Raniki zapuščča tri preskrbljene žalujoče hčere. Naj uživa lepoto nad zvezdami! — J. J.

Iz Suhadol pri Komendi. Danes, 24. oktobra, ko vam to pišem, je pričelo deževati. A smo veseli tega deževanja, akoravno se v jeseni navadno splošno govori: čim manj dežja, tem boljše. Letos pa ni tako. Vodnjaki pri nas razen jednega so se že vsi posušili. Sedaj cela občina hodi po vodo na bližnji potok Pšato. V resnici bi se nam bilo bati, ako pritisne v bližnji bodočnosti še kak hud mrz, da bomo gotovo brez vode. — Suhadolska občina je naredila precejšen korak naprej, in sicer na gospodarskem polju. Največje zasluge pri tem ima naš vrli, letos drugič izvoljeni župan Ivan Brgant, posestnik v Suhadolah. Več kot 20 let smo ugbali, kako nam usušiti nad 50 oralov močvirnate zemlje travnikov. Lahko smo jo imenovali jezero, ne travnik. Posestniki so puščali več let staro mrvo notri, ker jim je bilo nemogoče jo ven spraviti. Sedaj, ko smo nad dva tisoč štirijaških metrov izkopali grabna za odtok vode, pravijo, da se je odtekla več let stara voda. Mnogo grabnov so izkopali posestniki sami, da so izpeljali vodo v glavni odtok. — Izboljšanje travnikov smo izgotovili iz zasebnega občinskega zaklada. Tudi sosednje občine so s tem jako za-

dovoljne. — Slavno županstvo, še en dober nasvet. Potrebna bi bila občinska naklada na kralla alkohola. Kdor ni gluhi in slep, lahko vidi in sliši, koliko ponočnega nemira nam navpravi ta divji alkoholni nočni razbojnik. Naj bi se glasila povsod uporna pesem: »Vladar mogočni alkohol, trpinčil si nas let dovolj!«

Iz ljubljanske okolice

Sostro. Našo sostrško faro je zapustil č. g. dr. Alojzij Merhar. Komaj dobro leto je deloval med nami in vendar ustanovil Marijino društvo in za našo faro tako potrebno izobraževalno društvo, katero tudi dobro uspeva. Upamo, da dobimo novega g. kapelana, ki bo tudi tako vnet za blagor ljudstva in izobrazbo mladine. Dr. A. Merharju pa želimo obilo sreče in blagoslova božjega v novi službi, zahvalimo se mu za vse, kar je storil pri nas. Mi sosterški farani pa si ga ohranimo v hvaležnem spominu.

Lurško slavje v Rakitnu. Iheniten, vesel dan je bil za našo skromno župnijo, ko smo imeli Prevzvišenega na žegnansko nedeljo, 18. t. m., v svoji sredi. Na praznik posvečenja cerkva so imeli namreč Prevzvišeni pri nas slovesno sv. opravilo ob 10. uri in krasen govor o posvečenju cerkva in posvetitvi kristjana; popoldan ob 2. uri pa so imeli krasen, zanimiv govor Marijini družbi o lurškem romanju in o lurških čudežih, ki so se vršili v Lurdu v Njih prisotnosti. Naj še omenim, da so Prevzvišeni pri nas neumorno spovedovali v soboto od 4. popoldan do polnoči in v nedeljo od 4. zjutraj do 10. dopoldan. Da smo Prevzvišenega slovesno sprejeli, cerkev okusno okinčali, mlaje postavili, je samo ob sebi umevno. Ko so Prevzvišeni po večernici odhajali, jih je burno pozdravljalo naše dobro ljudstvo, zlasti pa Marijna družba, katera jim kliče v slovo: »Prevzvišeni — Marijine družbe najvišji vodnik, za ves Vaš trud bodi Vam Bog stoterni plačnik!«

V Črnučah je od kapi zadeta naglo umrla J. Snoj, vdova po ranjke organistu in županu. Nesreča za nesrečo je zadela letos to hišo. Najprej jim je vse pogorelo. Ranjkega so bili za smrt bolnega prenesli v župnišče, da ni zgorel. Nato je umrl on, in sedaj pa še ona, in tako naglo! Gospod bodi njeni duši usmiljen sodnik!

Iz kranjskega okraja.

Iz Gorič. Dne 18. oktobra je priredila goriška mladeniška in dekliška Marijina družba jubilejno slavnost v proslavo Brezmadežne, sv. Očeta Pija X. in cesarja Franca Jožefa I. Slavnost se je vršila v prostorih gospoda Ivana Zaplotnika v Srednji vasi. Z zelenjem in zastavami je bil okrašen prostor pred odrom. Predsednik Marijine družbe, mladenič Ivan Bidovec, je z navdušenimi besedami razložil pomen trojih jubilejev in pripomnil, da hočejo tudi preprosti Goričani pokazati svojo ljubezen do Brezmadežne, udanost in zvestobo do sv. Očeta in presvetlega cesarja. Na odru se prikaže živa podoba: »Lurška devica in Bernardka« pred katero je mladenič Ivan Urbanec vneseno deklamoval »Za lurški jubilej«. Ta prizor je nad vse ugajal občinstvu. Nato sta nastopila še dva govornika. Pred okrašeno papežovo sliko je izvrstno prednašal pesem: »Pozdrav Piju X.« mladenič Jurij Markič. Pred okrašeno cesarjevo sliko pa je navdušeno govoril v proslavo cesarjevega jubileja mladenič Karol Zaplotnik. Dekleta Marijine družbe pa so vpriporile igr »Nežka z Bleda«. Vrlo dobro so tudi one izvršile svoje vloge. Tako izvrstno so igrale, da se jim prav nič ni poznalo, da večina njih prvokrat nastopa. Med posamez-

nimi prizori pa je cerkveni moški zbor pod vodstvom pevovodje Ant. Petelina lepo prepeval primerne pesmi. Vsa čast mladeničem in dekletom, ki so ob tej priliki pokazali, da so vneti za dobro stvar in da se ne plašijo dela in truda. Ves čisti dobiček so izročili šolskemu vodstvu za dobrodelne namene, za kar jim bodi na tem mestu izrečena še posebna zahvala.

g Novice iz Križev pri Trziču. Zelo smo se veselili nove železnice, ker smo mislili, da bomo vse stvari lahko hitro oddali, kakor tudi prejeli, a smo se zelo zmotili, ker vse je zdaj še bolj počasno kot poprej, vrhu tega pa še tako drago. Ako se pelje iz Trziča v Kranj, se plača 20 vinarjev manj, kakor pa ako se pelje iz Križev. Pa kako je sedaj vse počasno! Pošto smo na primer prej, ko so konji vozili, prejemali hitreje kot pa sedaj. »Domoljub« na primer smo prej dobili vedno že v petek, sedaj ga pa dobimo največkrat šele v nedeljo. Z drugimi stvarmi pa je ravno taka, vrhutega pa še tak pismonoša! Namreč deklica, ki še pohaja v vsakdanjo šolo. Pa ko bi še princsila naravnost naslovljencu, bi še bilo, ko pa ti popuščja po hišah, tako, da se ljudje že resno pritožujejo. Ali bi se ta stvar ne dala tako urediti, da bi imeli rednega pismonoša? Zagnili ste poročali v konsumnem društvu, kako vrlo napreduje; ni čnda, da se trgovci tako jeze, da bodo vsled jeze popokali. — Kaj pa izobraževalno društvo, ali je zopet zaspalo? Ali ne vidite rdečce povodnji, kako žuga vse uničiti? Pri nas je rdečih backov že mnogo in če bo šlo tako nadalje, bo kmalu večina delavcev v soc. dem. taboru, ker lepe obljube ljudi mičejo. Dobro bi bilo, da bi tudi Kat. izobr. društvo napravilo kdaj predavanje, ter ljudi poučilo o teh rdečih sleparjih, zakaj pri nas jih ljudje še ne poznajo, zato jo pa tako za njimi derejo. Ali bi ne kazalo v izobraževalnem društvu prirediti kako igro, da bi se zopet malo oživel. Kaj pa telovadni odsek, ki se je bil ustanovil binkoštno praznike? Nekaj časa so pridno hodili telovadi, sedaj pa jih že nekaj časa pogrešamo. Fantie, vpišite se v telovadni odsek, tu se najde prava zabava, ne pa po gostilnah na plesih!

Dolenjske novice.

Belokranjske novice.

d Strašen požar. Iz Metlike se nam piše: V petek, dne 16. t. m., okolu 3. ure popoldne, zapazili smo ogenj v na 1 dobro uro hoda od Metlike romantično ležeči vasi Božjakovem. Zvon na župni cerkvi dal je žalostno znamenje. Požarna bramba je bila takoj na nogah, ali predno je ista na svoje mesto došla in jela delovati, je bilo v ognju že okolu petdeset poslopj, namreč devet hiš in okolu 40 drugih stavb, kakor podov, hlevov, kletij itd. Kazalo ni drugega, kakor ogenj lokalizirati. To se je tudi posrečilo. V veliki nevarnosti je bila tudi sv. Marije Magdalene pravlična cerkvica s stolpom. Zvonovi, proti katerim je plamen švigal, so tako žalostno zvonili, da se je človek, ko je šel proti nesrečni vasi, moral zjokati. Rači pomanjkanja vode pogorelo je vse, kar je ogenj zagrabil. Zgorelo je do zemlje vse petim posestnikom, štirim so ostale le hiše, ki so zidane in z opeko krite. Ognjegasči so delali zelo požrtvovalno od pol 5. ure popoldne pa do 3. ure po polnoči ter zaslužijo vso pohvalo, kajti ako bi ne bilo požarne brambe, zgorela bi bila cela 43 hiš broječa vas s cerkvijo in šolo vred. Ker so imeli ljudje že vse pod streho in niso mogli prav nič rešiti, se vsa škoda cenil lahko na 160.000 K. pa bode prej več kot toliko škode, kajti zgorelo je vse

orodje, posodje, živež, krma, okolu 200 veder vina, okolu 3800 kron gotovih novcev in nekaj prašičev. — Prosimo torej gospode poslance, da pri merodajnih faktorjih izposlušajo izdatno podporo. — Ljudje in živina nima ne stanovanja ne živeža. Zima trka na duri — glad preti. Ubogi ljudje! — Rojaki! Priskočite tem revežem, ki so imeli do vas v vseh stiskah usmiljeno srce, zdaj na pomoč. Bog vam bo obilno poplačal!

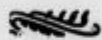
d Za črnomaljski okraj se v kratkem ustanovi posebna »Kmečka zveza«.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Trška gora pri Novem mestu. 22. okt. Kmalu bo 300 let, kar so pobožni zatiški menihi postavili krasno cerkev Matere božje na vinorodni »Trški gori«, pa takega shoda in take slavnosti ni še videla, kakor letos 21. okt., v god sv. Uršule. Marijine družbe novomeške dekanije so praznovale skupno »lurški jubilej«. Niso hotele zaostati za svojimi tovarišicami po drugih krajih in se zbrale k veličastnemu shodu. Bilo jih je najmanj 1200 deklet, cela armada za Marijino čast in za brezmadežno življenje vnetih src. V procesijah so hitele družbe od raznih stranih kvišku, s svojimi voditelji in krasnimi banderi. Zastopanih je bilo enajst družb. Cerkev je bila okusno ozaljšana in z venci prepletana. Navdušenje Marijinih hčera je razvelo do najvišje stopnje slavnostni govor g. župnika iz Toplic. Govor bo dekletom v spomin prinesel »Bogoljub«. Po sv. maši in litanijah je bilo darovanje za zlati kelih jubilara Pija X., Slava Brezmadežni lurški!

d Iz Loškega potoka. Na željo več članic se je tudi v »Dekliški zvezi« predavala zgodovina našega domačega kraja. Slišale smo marsikaj zanimivega in lepega iz preteklosti naše župnije, o prvih naseljenikih v naših krajih, o postanku in razvoju našega Tabra in njegovih cerkvic itd. Predavanje je bilo kaj zanimivo. Le kmalu zopet kaj lepega! Pristopilo je zopet več članic v naš krog, nabral se je tudi znesek za »Društveni dom«, za katerega se navdušuje tudi naša »Dekliška zveza« in hoče po svojih močeh prispevati za zgradbo stavbe, ki bo tudi naš »Dom«.

d Iz Dobropolj. Dne 18. oktobra je pri nas predaval g. Slavko Ravnihar iz Ljubljane o kmetijstvu, živinoreji in sadjarji. Predavanje je bilo prav podučno. Soglasna sodba je bila, da v združnih prostorih takega govornika še nismo slišali. Čast možu, ki je letos imel že 16 predavanj na deželi. Upamo, da še pride.

Notranjske novice.

n Iz Črnega vrha nad Idrijo. Dobili smo novo, lepo ograjo okolu cerkve. Namestu prejšnjega razdrapanega zidu, obkroža sedaj cerkev lep betoniran zid in lepša ne samo hiša božjo, ampak celo vas. Vsa čast g. županu, da je stvar sprožil in podpiral. — V Kanjem dolu pa je vrl in zaveden posestnik po domače Židanek, postavil v čast M. B. lično kapelico. Pozdravljamo navdušenje vrliga Gorjana. Saj lepa znamenja po naših slovenskih krajih, katerih se zadnji čas veliko zida, so znamenje pravega verskega čuta, in dokler bo ta čut preveval naša srca, ni se nam treba bati ničesar. — Tudi šolsko poslopje stoji sedaj prenovljeno sredi vasi. Popravljeno je v notranjih prostorih in tudi na zunaj lepo osnaženo, tako, da je sedaj najlepša hiša v celi vasi. To je pač znamenje, da ljudstvo ni zo-

per šole, pač pa zoper učitelje po Silvestrovem kopitu! — 12. t. m. smo imeli pri nas občinske volitve. Zavedni volivci so si izbrali za odbornike poštene in za občinski blagor vnete može, same pristaše S. L. S. Liberalcev je bilo strah in so se na dan volitve poskrili, da ni bilo nobenega nikjer. — Naše kmetijsko društvo zelo napreduje. Imamo že lep prebitek in prihodnje spomlad mislimo začeti s popraviljem in razširjenjem konsumske hiše. Pri nas so ljudje jako navdušeni za konsum in zatorej mora vspevati, samo da je pošten poslovodja, in takega imamo v osebi g. Ivana Rupnik. — Pogorišče. V soboto, 17. t. m., nas je počastil s svojim obiskom g. dež. odbornik dr. Lampe. Ogleдал si je namreč pogorišče in nvidel je na svoje oči, da se res ne pretirava škoda in zato nam je tudi obljubil pomoč. Ogleđala sta si tudi z g. inženierjem Podkrajškom vse potrebno za vodovod, ki je že dolgo samo želja ljudstva. Zlasti sedaj ob priliki požara se je pokazalo, kako nujno je potreben. Zapustila sta nas gospoda z obljubo, da se bo kmalu začel delati. Tako je prav. Gg., ki imate tukaj odločilno besedo, le potrudite se, ljudstvo vam bo hvaležno.

Od Pivke.

n Umetno gnojilo. Najpripravnější čas za gnojenje travnikov je jesen. Pisati o koristi gnojenja je odveč, saj so že mnogi imeli najlepše uspehe pri tem. Čudno je le to, da se še kdo najde, ki se ne bi poslužil najizdatnejšega sredstva za izboljšanje paše, travnikov — torej tudi za izboljšanje gmotnega stanja — umetnega gnojila. Umetno gnojilo preskrbi za občino St. Peter po naročilu ondotna kmetijska podružnica ali pa tudi hranilnica in posojilnica v St. Petru.

n Suhorje je gorelo dne 22. oktobra. Pogorelo je 13 poslopij, krma in živež. Ubogi kmetje! Bog dad dosti usmiljenih src, da se tem revežem beda olajša. Darove sprejema kuracijski urad na Suhorji, pošta Dolenja Košana.

Tri cesarstva je prehodil neki c. kr. gospod v Postojni. On sam je menda zelo ponosen na to. Posebnega se pa ta gospod vsejedno ni naučil na svojih potovanjih — k večjemu bi bilo omeniti, da ima pokvarjen želo-dec, ker je mogoče kje srečati prav dosti — klerikalcev, pa so mu obležali . . .! Da bo tisti gospod vedel nekaj več, mu povemo, da policijskega reda ne napravljajo občinski odbori, temveč je eden in isti policijski red napravila za celo deželo Kranjsko deželna vlada v Ljubljani. Drugič povem še kaj več od potovanja!

Idrijske novice.

n Iz Žirov. Gg. profesorji iz Idrije so začeli hoditi v naš Sokolski dom predavat ob nedeljah popoludne. Res nam sicer manjka enega gospoda kapelana, toda takih profesorjev, ki ob 2. popoludne, ko je v cerkvi krščanski nauk, v Sokolskem domu svoje »nauke« oznanjajo — za take profesorje se zahvaljujemo in naj si bodo tudi doktorji ali kar hočejo. Seveda je poslušavcev malo in še ti samo tisti, ki so zagrizeni pristaše »svobodomiselstva«. Po zadnjem predavanju g. prof. Benka se je govorilo: »Ne, k taki pridigi pa ne pojdem več; potem niti h Kamšku niti k Bohaču več ne smem«. Gospod profesor je namreč govoril zoper — alkohol. Mi priznamo, da bodo gg. profesorji povedali marsikaj koristnega (saj kaj takega se lahko tudi po knjigah bere); vemo pa tudi, da bodo včasih po mrvicah, včasih po velikih kosih drobili svojim poslušavcem in poslušavkam hrano brezverstva. Zato se razume, da kar je trez-

no mislečega pri nas, ne hodi in ne bo hodilo zajemat svojo modrost v naš Sokolski »pekel«. Kako pa ima naš občinski sluga pravico ob nedeljah, ko stoji kot uradna oseba pred ljudstvom, vabiti in priporočati obilno udeležbo k tem predavanjem —: o tem bo sodilo sl. c. kr. okrajno glavarstvo, kateremu smo zadevo pojasnili.

n Hudo sušo smo imeli doslej v idrijski okolici, ker ni deževalo že od Malega Smarna sem. Tudi vpodvodi nam niso dosti pomagali, ker je bilo v rezervoarjih ali malo ali pa čisto nič vode. Dne 24. oktobra pa smo dobili dežja.

n A Kristan je zgrešil poklic. Najraje namreč govori o papežu in veri, kar je stvar duhovnikov. Torej škoda, da ne nosi talarja. Čudna so pa vendar njegova razmišljanja o veri. Vč. da je dosti verskih naziranj in pripadniki vsake vere menijo, da imajo edino gni prav. Katera vera je torej v resnici prava? G. Kristan, vprašajte svojega škofa dr. Adlerja na Dunaju in ta vam bo nasvetoval judovsko vero, če na vsak način hočete Boga častiti.

n G. Zazula se boje naši občinski gospodarji, družega gerenta bi še trpeli. Mi pa pravimo tako: Če ste pošteno gospodarili, tedaj sme vaše dosedanje delovanje pregledovati kdorkoli si bodi (tudi nasprotnik), ker bo našel vse v redu; če ste pa nepošteno gospodarili, potem je vaš strah opravičen.

n Idrijska železnica. Konzorcij za to železnico je imel 19. oktobra sejo v Ljubljani. Kako stoji torej stvar? Najbolje. Prošnjo za traciranje je ministristvo rešilo prav hitro. Daje se za eno leto dovoljenje, da konzorcij preskrbi podrobne načrte za prog. Obljubilo je povrniti vse stroške v slučaju, ko bi država res gradila železnico. Železniškemu ministru je ta načrt zelo simpatičen in vojni minister tudi vidi, da bo zanj ta nova prog. velikega pomena.

Iz raznih krajev Notranjske.

n V Studenem pri Postojni smo rožnvenško nedeljo blagoslovili novo jubilejno lurško kapelo. Ljudstva se je mnogo udeležilo, domačega in sosedov. Počastili sta nas s svojo zastavo sosednji Marijini družbi iz Postojne in Hrenovic. Slavnostni govor na prostem je imel č. g. Andrej Ažman, meščanski katehet v Postojni. Priporočal nam je čiščenje Matere božje, vabil k lurški Mariji in nas vse izročil Mariji. Hvala mu! Po blagoslovu se je vršila slovesna procesija skozi celo vas s kipom Lurške Marije in z rožnvenško podobo. Med popevanjem in streljanjem s topiči smo se vrnili zopet v cerkev. K zidavi te kapele so pripomogli domači in mnogi drugi ptujci dobrotniki. Bog povrni vsem na priprošnjo Lurške Matere božje! V teku časa napravimo še novo lično ograjo, kapelo preslikamo, ko si kaj opomoremo. V spomin na ta dogodek se bo vsako leto dne 11. svečana, na dan prikazovanja Marije v Lurdu, brala sv. maša za vse dobrotnike in v nedeljo potem se bo molila ura molitve in ta namen; to bo nekaka večna maša in večna ura molitve. Naj se na priprošnjo lurške Marije še bolj poživji vera v Boga in ljubezen do Marije! Podobni porcijunkolski odpusti, kot so bili ta dan na rožnvenško nedeljo, se lahko dobijo po naj-novejšem dovoljenju sv. očeta Pija X. na vernih duš dan v vsaki cerkvi. Kdor bi se jih hotel udeležiti, mora imeti tako imenovano jubilejno svetinjo sv. Benedikta, ki mora biti blagoslovljena. Ako bi hotel kateri imeti tako svetinjo, jo lahko dobi tu. Pove naj se številu takih svetinj in po kaki ceni, pa se mu rado postreže. Svetinje so po 4, 6, 10 vinarjev, tudi dražje. Naj se naroča skupno, da je manj sitnosti in manj stroškov. To se priporoča so-

sednjim krajem; drugi jih lahko dobijo v Ljubljani pri č. oo. mislionarjih ali v Kamniku pri frančiškanih itd. Pripomni se, da se mora svetinja prej naročiti, potem se šele blagoslovi.

n Iz Hrenovic. 22. oktober je bil za našo občino zgodovinski dan. Ta dan smo namreč prinesli z volišča zastavo, ki se je na njej blestel napis: »Pri občinskih volitvah je danes prvokrat, kar pomeni zgodovina, zmagala S. L. S. v III. in II. razredu!« Nasprotniki so v očigled temu, zanje nepričakovanemu dejstvu grozno poparjeni in pobiti, ker jim seveda naši odborniki v želodcu ležijo in jih tiščijo. Svoji onemogli jezici so po izidu volitve dajali duška s tem, da so prepevali zanje pomenljive pesmi žalostinke. Da smo pa mi te zmage neizrečno veseli, je samoobsebi umevno, tembolj, ker jo moremo presvetlemu vladarju ob šestdesetletnici njegovega vladanja v hvaležen dar pokloniti. Izvoljeni so v III. razredu sledeči odborniki: Ivan Debevec, posestnik v Slavinjah; Ivan Zupan, župnik v Hrenovicah; Ivan Šantelj, posestnik v Goričah; Franc Čebokelj, posestnik v Šmihelu; Rupnik Franc, posestnik v Landolu. V II. razredu pa: Franc Ipavec, posestnik na Velikem Ubeljskem; Jakob Hreščak, posestnik v Hruševju; Štefan Dužnik, posestnik v Hrenovicah; Franc Gorjanec, posestnik v Sajevčah; Janč Premrov, posestnik v Malem Ubeljskem. Potemtakem imamo v občinskem odboru s katastralnimi odborniki vred mi petnajst zanesljivih mož naše stranke, dočim jih imajo nasprotniki z virilisti vred le enajst, od kojih jih je en par na pol naših. Živeli zavedni volivci in predramite se nezavedni, da bomo 14. decembra zopet zmagoslavno korakali raz volišče, sebi v korist in radost, nasprotnikom pa v novo, neznosno bridkost!

— **Otvoritev društvenega doma v Borovnici.** Vsa slavnost je vspela nepričakovano. Ni čuda, saj so se vsi farani pripravljali s pravo vneto za ta pomenljiv dan. Mladeniči so postavili nepregledno vrsto visokih, vitkih mlajev, odičenih z zastavami in vencji, katere so spletle dekleta cele župnije. Vse mlaje so pa darovali posestniki društvu, za kar se jim izreka na tem mestu zahvala. — Čarovito lepo se je priredila napovedana bakljada društvenemu predsedniku gosp. Antonu Kobiju. Društveni zbor je zapel pred hišo tri pesmi med umetalnim ognjem, kar je vzbudilo v ljudstvu en klic, kaj takega pa še ne. — Otvoritveni dan so se zbirale množice ljudstva na prostoru društvenega doma. Z vlaki in vozovi in peš privrelo je popoldne nenadno veliko ljudstva. Ob napovedani uri pa prikorakajo med glasnim trobentanjem v ponosnem koraku združeni vrhniški in logaški telovadci. Blagoslovljenje doma je izvršil prečastiti gospod dr. Fr. Čekal, kanonik v Ljubljani, ki je v svojem govoru klical blagoslova hiši, ki naj bo ognjišče in središče prave omike. Za tem je zapel mladeniški zbor gladko, dovršeno in s pravim občutkom nalašč za to slavnost zloženo pesem »Naš dom«. Skladba je delo šolskega vodje gosp. Ferdinanda Juvanca v Postojni — ki navdušeno deluje na poslušavca; zato srčna

hvala imenovanemu gospodu za njegov trud. Telovadbo je pa občudovala nešteta množica ljudstva, ki se je divila in kratkočasila ob spretnem in samosvestnem izvajanju težkih telovadnih točk ter zvokih umetnega ljubljanskega seksteta. Vrhunec navdušenosti je prevzel ljudstvo ob prelepi skupini, ki je zaključila telovadbo pod spretnim vodstvom g. Jeršinovca z Vrhnik in g. A. Jeločnika iz Ljubljane. Po telovadbi se je ljudstvo vsulo v notranje prostore prekrasnega doma in napolnilo obširne prostore. Dom otvori g. dr. Lovro Pogačnik z govorom, v katerem izraža veselje in hvalo nad svatovskim sprejemom Borovnice, povdarja pomen doma za izobrazbo, govori o nameravani ustanovitvi telovadnega odseka in navdušuje mladeniče za telovadbo. Nato zapoje mešan zbor Laharnarjevi »Pozdrav« in »Vesela tovarišija« v splošno zadovoljnost. Za tem se dvigne zagrinjalo in na odru nastopajo v predstavi »Pri gospodi« domače moči, gospodične Majaronova, Kosova, Ramovževa, Kraljeva tako izborna in samozavestno, da so se gostje kar čudili. Zopet se dvigne zagrinjalo in pred sabo zremo nastopati domače mladeniče v igri »Za letovišče«, tako naravno, da se ti zdi, da zreš pred sabo resne podobe iz življenja. Videti Napsena, blebavega Italijana, zavestnega berača in druge brez izjeme, mora človek priznati, da so pravi igralci. Obilen srečolov, pri katerem so marljivo prodajale in hipoma razprodale lističe gospodične Švigljeva, Kobijeva, Kosova, Ramovževa, je zbral ob odru srečne ljudi. Med gosti v dvorani smo zazpazili g. župana dr. Marolta, nenavadno število Vrhničanov in drugih odličnih gostov od blizu in daleč. Razume se, da so se vrstile napitnice navdušujoče vsebine za narodno delo. Za okrepčilo je skrbel pohvalno g. Godec, gostilničar v Borovnici. Zato srčna hvala vsem gostom in domačinom, ki so po svojih močeh pripomogli, da je ta slavnost uspela preko vsakega pričakovanja tako nenavadno sijajno. — Ko se je ljudstvo zabavalo, se je ustanovil telovadni odsek za Borovnico. Govorila sta mladeničem gospoda dr. Lovro Pogačnik in A. Jeločnik. Uspeh je bil ta, da ima Borovnica sedaj 33 članov v svojem telovadnem odseku. Da bi le vztrajali mladeniči v svoji navdušenosti! Saj poštena zabava krepi dušo in telo. Tedaj, mladeniči, le naprej, da tudi vi kmalu pokažete uspehe svoje dobre volje.

Narodno gospodarstvo

Kako je postopati z grozdom, ki ga je slana oparila, oziroma z dotičnim moštom?

V mrzlejših legah se velikokrat zgodi, da grozdje opari zgodnja jesenska slana. Tako grozdje postane rjavo in ima neprijeten duh in okus po zmrzlini, ki ostane tudi v moštu in vinu. Takega vina seveda skoro ni mogoče spraviti v denar. Mnogo pa lahko izboljšamo ta pridelek s pravilnim postopanjem na ta-le način: Pri bratvi je huje opaljeno grozdje posebej zbirati in ga, če le mogoče rebljati, na

vsak način pa takoj iztisniti. Ako grozdje ni rebljano, naj se zadnji stisk posebej primerno porabi. Mošt je naliti v močno zažvepljane sode (2—2½ žvepljena traka na 4 hl.), da žveplo za nekaj dni zadržava kipeenje in se usedejo kalne snovi mošta na dno. Črez dva do tri dni se mošt previdno pretoči v drug nezažvepljan sod in se mu doda na 4 hl. kakih 10 litrov zdravega kipečega mošta. Še bolj pa se priporoča uporaba čistih kipelnih drož. Kakor hitro je mošt pokipel in se nekoliko očistil, naj se ga zopet nemudoma pretoči. Če vino še ni popolnoma izgubilo rjave barve, naj se pridene na 100 litrov 5 gramov natriumbisulfit. Ako se vino tekom leta skrbno pretaka, izgubi sčasoma skoro popolnoma duh in okus po zmrzlini.

Iz raznih krajev.

Bolezen ruske carice se ni še nič izboljšala. Boleha na vnetju žile dovodnice in veliki nervoznosti, ki se večkrat stopnjuje do hysterije. Vožnja po finskih vodah je imela za posledico le melanholijo in mistična nagnjenja.

Umorjena je bila v središču Londona od neznane roke 18-letna Ester Prag iz Varšave. Ljudje so razburjeni temboj, ker je bilo tudi lani ob istem času tam umorjeno neko dekle.

Zrakoplovne dirke. Upravni svet francoskega zrakoplovnega kluba je sklenil 1. 1909. organizirati veliko dirko letalnih strojev ter je v to svrhu založil svoto 100.000 frankov. Dirka se ima vršiti na ravninah Champagne ali Beauce.

Zavod za raziskavanje radija, za katerega je nek bogataš zapustil mestu Dunaju en milijon kron, bodo zgradili poleg fizikalnega inštituta na Dunaju.

k Poskušen samoumor. Računski podčastnik pri 2. stotnji 9. lovskega bataljona se je ustrelil v glavo — baje iz strahu pred kaznijo vsled nerednosti v uradu. Bil je zelo priljubljen pri predpostavljanih. Zadel se ni smrtno, pač pa se težko ranil ter so ga prepeljali v bolnišnico.

Nesrečna smrt pijanca. V Föörkszentmiklósu je prišel minole nedelje kmet Halmi zopet pijan domu in se pričel pripraviti z ženo. Ta je v razburjenosti zgrabila kuhinjski nož in z njim prerezala svojemu možu vrat. Halmi je izkrvavel, nesrečno ženo so zaprli.

Krvavo »žeganje«. 20. t. m. je bilo v občini Pakert pri Aradu cerkveno žeganje. Kakor se to rado dogaja — prišlo je med kmeti v gostilni do prepira in pretepa. Prišli so posredovat orožniki, katerim so se pa baje kmetje složno uprli. Orožniki so pričeli streljati ter so bili štirje kmetje smrtno, šestere težko in mnogoštevilni lahko ranjeni. Kasneje so dobili orožniki pomoč in boj se je razvijal dalje. Še-le po ponovnih salvah orožnikov so se kmetje raztekli in je nastal mir. Ranjeni so bili vsi orožniki.

Madžari na zagrebškem vseučilišču. Mažari že tiho in oprezno iztezajo svoje roke po Bosni in Hercegovini. Letos se je 20 Madžarov — vsi sami štipendisti ogrske vlade — vpisalo na zagrebškem vseučilišču. Na dlani leži, da imajo biti to bo-

doči državni uradniki v Bosni in Hercegovini, pa pač tudi v Hrvatski sami. Zagrebški listi opozarjajo na to nakano pohlepni Madžarov ter opominjajo domače dovršence visokošolce, da se oglašajo za vsa razpisana mesta v anektiranih zemljah.

g Sviloreja na Ogrskem je letos napredovala za 200.000 kg proizvajanega blaga, kar pomeni za proizvajalce 500.000 kron več zaslužka. Letos se je v 2300 ogrskih občinah bavilo 75.000 rodbin s svilorejo in se je pridelalo skupaj 1.427.000 kg kokonov, ki so se prodali za 2.965.000 K. Svoj delokrog so povečale tudi svilopredilnice.

Bryan in Taft — najboljša prijatelja. Kandidata za predsedniško mesto Združenih držav, Bryan in Taft, med katerima se vrši volivni boj na smrt in življenje, sta prišla dné 8. t. m. na shodu zveze za napravo kanala med Čikagom in Mehiškim zalivom skupaj. Prvi dan je govoril Bryan, drugi pa Taft. Oba sta bila častna gosta pri banketu na čast zvezi in sedela sta drug pri drugem. Pri pozdravu sta si segla v roke in se laskavo smeljala. Ves večer sta se ljubeznjivo pogovarjala in imela lepe napitnice, ki so vse navdušile. Kakor da bi se igrala pes in mačka!

Roosevelt — žurnalista. Ameriški državni predsedniki ne dobe nikake pokojnine in sploh nikake odškodnine, kadar zapuste — radi ali neradi — svoje visoko mesto in postanejo zopet navadni državljani. Tako je bivši slavni predsednik Cleveland umrl kot reven mož, ki si je moral služiti kruh pri zavarovalnih družbah. Sedaj pa poročajo listi, da postane dosedanji predsednik, ko pride z lovskega pohoda iz osrednje Azije, soizdajatelj njujorškega časopisa »Outvolk« in bo imel plače 30.000 dolarjev.

Kašelj,

nahod, hripavost, težko sapo preženemo s Feller-levim fluidum z znamko »Elsa fluid«.
Dvanajstorka za poskušnjo 5 K franko — Naročite pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsa trg 10, (Hrvatsko).
Ferry.

Ljudski koledar bi se smela po vsej pravici imenovati jubilejna »Družinska pratika« s podobo sv. Družine na prvi strani. Prinaša namreč tako mnogovrstno vsebino, da jo lahko s pridom rabi vsak obrtnik, poljedelec in delavec. V prvi vrsti je seveda namenjena našemu ljudstvu po deželi in zato naj ne bo hobene naše hiše na Slovenskem, kjer bi si ne omislili letošnje edino naše »Družinske Pratique«. Seveda se vam bo z mnogih strani usiljevala kaka druga, mnogo manjša pratika, toda zahtevajte povsodi le našo edino pravo »Družinsko Pratico« ter odločite zavrnite vsako drugo. Ravnajte se tudi v tem slučaju po geslu: **Svoji k svojim!**

Puške, pištole, samokrese, vse lovske potrebščine, vozna kolesa in šivalne stroje kupite najboljše in najceneje pri znano strogo solidni in poštenu firmi F. Dušek, Opočno na drž. žel. (Češko). Ilustrovani cenovnik zastoj in poštine prosto.

Imena trgovcev, ki se branijo na zahtevno naših somišljenikov naročiti in prodajati našo »Družinsko Pratico«, smo si dobro zapomnili in bomo ta imenik porabili ob prvi ugodni priliki. Prosimo naše somišljenike, naj le še naprej pošiljajo taka imena in se ravnaajo strogo po geslu: **Podpirajmo svoje!**

V pouk čevljarstva obrta se sprejme takoj 2813 1-1
učencec
14 do 15 let star. **Franc Potočnik**, čevljar. Brezje (pri Maritji pomagaj), pošta Radovljica.

IZJAVA.
Širi se vest, da je Franc Leskovec pri meni vzel denar. Naznanjam pa, da je ta vest popolnoma neresnična, in kdor bo še kaj govoril o tem, se bo moral zagovarjati pred sodnjo.
Postojna, dne 26. oktobra 1908.
Maria Šušteršič.

Steckenpferd- lilijno-mlečno-m'lo.

Najmilejše milo za kožo.
Postrežba točna: Nizke cene!

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 24. oktobra: 64, 13, 31, 71, 5.
Linc, 24. oktobra: 2, 1, 74, 20, 58.

ŽITNE CENE.

Cene veljajo za prodajo blaga od strani kmetovalcev.

Za 100 kilogramov.

Ljubljana, 27. oktobra.

Pšenica, domača	23.—
Rž	18.—
Oves	17.—
Ajda, črna	18.—
Ajda, siva	17.—
Proso, rumeno	15.—
Proso, belo	18.—
Ječmen	16.—
Pižol, koks	28.—
Pižof, mandalon	26.—
Pižol, ribenčan	26.—

Zobotehnični atelje Oton Seydl

v Rossovi hiši nad prodajalno v Kranju
Sprejemne ure vsako nedeljo in ponedeljek od 8. dopoldne do 5. popoldne. 2 56 10-1

Dunaj,
Mariahilferstr. 136

K 48-80

2733 1-1

Velika izbira kožuhov kakor tudi turistovskih, lovskih, športnih in služabniških oblik.

1. nadstr.: Lastni oddelek za naročila po meri do najboljših vrste. Točno razpošiljanje na deželo proti povzetju. Za neugajajoče denar nazaj. Navodilo za mero in ilustrovan cenik zastoj.

Pazite natančno na tvrdko in ime Gerstl.

Jesenska obleka obstoječa iz:

1 Gerstl-površnika najnov. moda; 1 Gerstl-obleka (komplet); 1 Gerstl-hlače (posebe); 1 Gerstl-telovnik (fantaz. blago) Najnovejša fačona, skupaj K 48-80; zimska obleka s zimsko suknjo K 56-80.

Gerstlove specialitete:

1 jesenski površnik K 24.—; 1 zimska suknja (s prešito podl.) K 25.—; 1 zimska suknja (s atlas-po dlago) K 36.—; 1 modna obleka K 26.—; 1 lodnasta obleka (podlož.) K 11-50; 1 pelerina (zimska) K 12.—.

Oddelek za otroke:

1 obleka za šolo K 7.—; 1 matroz. kostum K 7-50; 1 obleka za mladeniče K 13.—; 1 jopica za brod K 9.—; 1 pelerina K 7.—; 1 paletot za otroke (podlož.) K 11.—.

Zavzljite

vsak dan Hkerski kozarček **dr. Hommel-a** Haematogen neposredno pred kosilom! Dobili boste slast do jedi, živčevje se vam ojači, utrujenost izgine in naglo se povrne telesni počutek. Zahtevajte pa izrečno pristni **dr. Hommel-ov** Haematogen in zavrnite ponarejanja! 1953 20-1

Potrdilo

: v vrednosti K 3.—. :

Od 1. oktobra do 1. decembra 1908 se sprejme to le potrdilo **v vrednosti K 3** — pri pismenih naročilih v najmanjšem znesku **K 30.—**, ki naj se pošlje naprej. Poleg tega prejme vsak — naročnik še koledar brezplačno. —

Max Böhnel, 2409

Dunaj IV., Margaretenstrasse št. 27/19.

Zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Zahtevajte glavni cenik s 5000 slikami zastoj in poštnine prosto.

Hiša se proda 2799 2-1

ugodno na Dolenjskem. Pri hiši je lepo gospodarsko poslopje in nekaj sveta. Posebno primerno je posestvo za krojača ali kramarja, ki bi otvoril malo trgovino, ker ni v kraju konkurence. Ponudbe naj se pošlje na „Poštni predal 35 v Ljubljani“.

Hamburg-Amerika Linie

Možja traja do 6 dni izredna prilika za potovanje v odane krajinovjimi lodi 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parnihi Amerika 24.000 ton Kaiserin Augusta-Victoria 25.000 ton toraj le omare veljaj spore do sedaj veliki parnihi z 8-2000 konjskih snila daje zastopnik **Fr. Seunig,** Kolodvorska-ulice št. 28 Ljubljana

Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek o četrtek v tednu.

Pozor! 2772

50.000 parov čevljev. 4 pare čevljev za 7 kron.

Vsako nakupa velike zaloge čevljev se prodaja le kratke čas po čudovito niski ceni. 2 para čevljev za gospode in 2 para damskih na trak z možnimi podplati, močno okovani, z izredno fino suptato peto, zelo eleg., nainf., možni Velikost v cm. Val 4 pari le 7 K. Pošilja po povzetju. Zamena dovoljena, tudi denar nazaj.

D. Kessler, izvoz čevljev Krakov št. 95 331.

K 325.000 glavni dobitek

9 vsako-**9** letnih **9** žrebanj

pri nakupu treh, gotovo izžrebanih orig. srečk, ki se vedno zopet lahko prodajo.

3 orig. srečke:

- 1 ital. rdečega križa
- 1 srbska drž. tobač.
- 1 Josziv „Gutes Herz“

Prihodnji dva žreb nji že 2. in 16. nov. 1908.

Vse tri orig. srečke za skupno ceno **K 77-75** ali v 30 mesečnih obrokih à **K 3**—.

Že pri obrok zagotovi igral. pravico do vseh orig. inlinalnih srečk pod oblate. nadzorsteem.

Cenik žrebanja zastoj. **Menjalnica Oton Spitz** Dunaj I, Schottning 26 ogel Gonzagagasse.

2730 4-1

FR. ŠEVČIK, puškar
v Ljubljani, Židovska ulica št. 7.
2049 Cenik na zahtevano zastoj. 20-1

Zastoj in poštnine prosto

poštem vsakomur veliki in bogato ilustrirani glavni katalog štad 5000 podobami vsakovrstnih solidnih, dobrih in cenih glasb. izdelav. C. in kr. dvorni založnik **Hanns Konrad** razpisovalnica glasbi v Brúxu št. 936 na Češko

Grafi za 400 brez toka K 4-60 5 50 6— in višje. Lok za glasb. K 0-0, 1— 1-40 in višje. Niskak rizično! Zamena dovoljena ali denar nazaj.

Zahtevajte zastoj

in franko na j veliki sinistrova i cenik s nad 3000 podobami ur, zlatnine, srebrnine itd. **Prva tovarna ur v Brúxu št. 936 (Češko)**

Hanns Konrad c. in kr. dvorni založnik.

Prava čevlarska nik. ank.-remont. tra, sistem Roskopf K 5—, 3 komadi K 14—, Registr. Adler-Roskopf tik. ank.-rem. ora K 7— Prava srebrna rem. s K 40. Niskak rizično! Zamena dovoljena 2622 ali denar nazaj. 50 1

Strmite!!!

4 pare čevljev za 7 kron
Vsako nakupa velike zaloge čevljev se prodaja le kratke čas po čudovito niski ceni. Dva para čevljev za gospode in dva para damskih na trak z možnimi podplati, močno okovani, z izredno fino suptato peto, zelo elegantsi, najnovija suptata, možni Velikost v cm ali po meri. Val 4 pari le 7 K. Pošilja po povzetju. Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. 2768

M. Kaufler, Krakov 109.

Lepostovni mesečnik „Dom in Svet“ stane za celo leto K 10— Naroča se v Ljubljani.

Josip Janko urar v Kamniku

Velika ulica, priporoča veliko zalogo žepnih in stenskih ur, budilnic, verižic, prstanov, uhanov, brošev, kakor tudi vsakovrstnih očal po zelo niski ceni. Popravila, tudi najtežavnejša, izvršim vestno pod poročtom. 2411 1-1

Vajence

sprejme velika mesarija. Naslov pove upravnistvo „Domoljuba“. 2564 3-1

Vajenca za čevljarsko obrt sprejme takoj Matej Oblak,

2738 Kongresni trg št. 6, Ljubljana. 2-2

Zastoj pošiljam cenik

šivalnih strojev in koles iz kojega si naročite nov, dober in lep šivalni stroj že od 38 kron naprej. ...

Lorenco Rebolj Glavni trg v Kranju. 1805 11

Lepo posestvo

z gostilniško obrtjo in tobačno trafikom, blizu 20 oralov lepih, rodovitnih njiv, travnikov in gozda, ležeče 5 minut od železniške postaje, v bližini dveh jezer, z enonadstropnim poslopjem, s hlevi z živino, s krmo, z žitom se zaradi družinskih razmer prodaja. V kratkem se začne tu tudi premoški kpati. Naslov pove uprav. „Domoljuba“. 2601 3-3

Ceno češko posteljno perje!
5 kg nov. temn. K 9-60, boljše K 11—, polbelo skubljeno K 8—, belo K 24—, snežnobelo, kot puh mehko skublji. K 30—, K 36—, K 42—. Pošilja franko po povzetju. Zamena dovoljena proti povrnitvi poštnine. **Benedikt Sachsel,** Lobes št. 159 pri Piznu, Češko.

Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII.

izdeluje in priporoča

Vydrovo žitno kavo po pošti v 5 kg zavilkih	K 4-50
Vydrovo otroško moko 1 kg za	„ 2-40
Vydrove juhne konzerve (grahovo, gobovo, lečno, riževo in rezančno) 1/2 kg (20-25 porcij)	„ 1-50
Vydrov juhni pridatek 1/2 kg steklenica	„ 3-—
Vydrov malinovi grog 1/2 steklenica	„ 2-—
Vydrove oblate (maslence, svetovnozn.) škatlja 25 kosov	„ 2-—
Vydrove oblate „Dessert delicat“ z medenim kremom, 50 kosov	„ 3-—
Vydrove oblate „Delicatessen“ sadnega okusa in s čokolado, 20 kosov	„ 2-50
Vydrov „Buchtin“ dišava za pecivo, 1/2 kg steklenica (zadostuje ravno za 25 kg moke)	„ 1-—
Vydrove šumača bombone „Ambo“ in tudi s „sidrom“ v štanjolu 50 kosov	„ 2-—
Vydrovo gorčico (ženo) po francoskem in in kremke in načinu 1/2 kg	„ 0-80
- „Domači prijatelj“ lastni tovarniški časopis. V. letnik. Zahtevajte na ogled. 2-65 1-1

Protin

revmatizem, trganje, celo najbolj zastarala bolezen se naglo in zanesljivo odpravi z zavijanjem iz rasti snovi pripravljene **Rem-ni-ocena olja proti protinu in revmi.** Vsako drgnjenje brez uspeha. Steklenica z navodilom K 6—, Stevilna, sijajna priznanja. **Chem. Pharm. Laboratorium KARL REMMEL, Lands-Aut 109, Bavorsko.** 2073 26 1

Odlikovano. Ustanovljeno 1870 Vse vrste lovskih pušk, dvocevki, risanic, trocevki, samokresovi, se kupi najceneje z najvišjim poročtom naravnost od to-1289 varne orožja 52 12

Anton Sodja, Borovlje, Koroško. Bogato ilustrirani ceniki zastoj in franko.

Karol Pollak tovarnar, Ljubljana priporoča svoje izvrstne **transmisijske (gonilne) jermene** posebnega stroja (Gerburg) dalje **jermenčke za zavezavanje** in drugo 2734 8 1 **enakovrstno jermenje**

BUDILKA Z ZVONILOM K 6'50
z bitno opremo liki zvonu. 2049

I kakovost, 3 uteži, bije pol in cele ure, budi z glasnim zvonom, s monoči svetelimi steklenim cifernikom, v lepo poliranem okroglem okviru, 30 cm premer

kron 6'50.

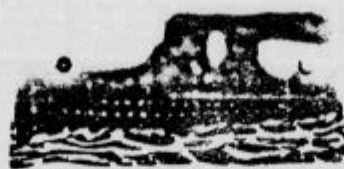
3 letno jamstvo. — Razpošilja po povzetju

Maks Böhnell

Dunaj IV.

Margaretenstr. 27/19.

Cenik s 50 0 slikami zastoj in franko.

V Ameriko in Kanado

najzložnejša, najcenejša in najvarnejša

vožnja **Cunard Line**

Bližnji odhod iz domače luke

Trata: Carpatia 10. novembra 1908, Ultonia 17. novembra 1908, Slavonia 1. decembra 1908.

iz Liverpoola: Lusitania, (najboljši, največji in najlepši parnik sveta), 14. nov., 5. dec. 1908, 16. jan., 6. febr., 27. febr., 20. marca 1909, Mauretania 2. jan., 23. jan., 13. febr., 6. marca 1909.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odlasek**, Ljubljana, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega.

Ceno posteljno perje.

1 kg sivega skubljenega perja K 2, po belega K 2'80, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivega puha K 6, belega K 10, prsnega puha K 12, od 5 kg nadalje poštnine prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjeni, iz zelo gostega, jiko trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nanking-bлага, 1 pernica velikost 170x118 cm z 2 blazinama, velikost 80x58, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polpuhom K 20, s puhom K 24; posamezne pernice K 12, 14, 16; blazine K 3, K 3'80, K 4. Proti povzetju razpošilja poštnine prosto pri naročilu od 10 K nadalje.

Maks Berger v Džšenici št. 223.

Češki les. 2599 52—?

Za neugajajoče denar nazaj. Ceniki zastoj in pošt. pr.

Hiša se prodaja

na Gorenjskem. Ista je 1 nadstropna v najboljšem stanu, s 6 sobami, veliko verando in prostori za prodajalno in gostilno. Pri hiši je tudi nekaj vrta tik ob vodi. 2800 2—1

Hiša je jako primerna za penzionista, ki bi imel veselje do male trgovine.

Sobe se prav lahko oddajo po ietu letoviščarjem. Ev. se da tudi trgovina z gostilno ali brez iste v najem. Ponudbe naj se pošljejo na **Poštni predal 35, v Ljubljani.**

Polniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Smetelca** v Sjubljani Kolodvorske ulice 26. Škafcovrstna Pjasnila baje se brezplačno.

Istotam sprejemajo se dobri in zanesljivi zastopniki.

Naročite cenik ur zlatnine in srebrnine, ki ga pošljem zastoj in po-1376 štine prosto. 26 17

Velika zaloga ur, samo švicarskega izdelka. Vsaka ura je natančno preizkušena in se jamči. — Ne naročajte ur od tujih židovskih tvrdk, ampak obrnite se na tvrdko

FR. P. ZAJEC,

urar in edini zastopnik švicarske tovarne ur. — Ljubljana, Star. trg 96

Le najfinejše, posušene **kokosove orehe**

predeljujejo tvornice „Ceres“ in delajo iz njih brez vsakršne primesi v strogo čistih aparatih znamenito

Ceres jedilno masť

ki se rabi za praženje, kuhanje in pecivo.

50 ovac

ima na prodaj **Jakob Cucek**, Gorenja Kosa št. 18. Notranjsko. 2770 3-1

Mlinarja

za mletev koruze, iščem za svoj mlin na motor. Oženjeni imajo prednost, ker ima žena lahko še postranski zaslužek. Vstop takoj. **A. Domicelj, Rakek.** 2783

290 tucatov zarobljenih rjuh brez šiva

150 cm širokih in 2 metra dolgih, garantirano platno, iz najboljše preje se prodaja vsled reduciranja produkcije **1 kos à K 2'30.** — Ravnotake rjuhe toda 2 m 25 cm dolge **1 kos à K 2'60.** — Najmanjša pošiljatev 6 kosov 2786 proti povzetju. 1—1

Svarilo!

Opozorjam p. t. odjemalce, da so moje platnene rjuhe cenejše in boljše, kakor druge pod tem imenom in na stritine pohvalnih pisem, ki vedno dobajajo, spričuje o tem. — Neugajajoče se vzame vedno nazaj, vendar do sedaj se še ni vrnil noben zavitek.

Ivana Löwi, tkalnica platna.
Arnau, Češko.

Najnovejši stekleni nakit za božič drevesce

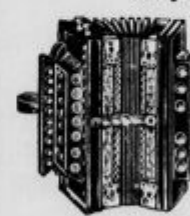
12 kos. sort. pisanih in srebr. steklen kroglic in sadežev srebrno zavijih v kartonu, po velikosti in izvršitvi K—40, —50, —60, —70, —80, 1', 1'30, 2' — 6 kos. v kart. v večji izvršitvi K—60, —80, —90. Zbirka 24 kos. za K—80, 1', 1'20, —30 kos. za K 1'35, 1'60, 2', 48 k. K 2'10, 2'50 2'60; 60 k. K 2'20, 2'80, 3'20. 3 kosi stekel. balončic. K—50, angelj za božično drevesce K—40, —50, —60. — **Lametta, angel, lasci srebr.** ali zlati, kuv. K—00; žica za orhe 10' kosov K—20. Svecice 24 kosov v kartonu K—50, —60; večje 12 kosov v kartonu K—58, —75. držajci za sveče, tucat K—50. — Razpošilja proti naprej vpostanim denarjem, naročila čez 2 kroni po povzetju

C. in kr. dvorni založnik Hanns Konrad

9723 razpošiljalnica v Mostu 1853. 7—1
Ilustriran glavni katalog na zaht vsakomur zastoj in franko

Dobre harmonike K 4'80.

Nad 50.000 komadov razprodanih. Nikake carine! Jamstvo! Zamena dovoljena ali pa denar nazaj.

Št. 30 3/4, 10 tipk, 2 reg., 28 glas., vel. 24/12 cm **K 4'80.** — Št. 677 1/4, 10 tipk, 1 reg., 28 gla., vel. 30/15 cm **K 5'20.** — Št. 616 3/4, 10 tipk, 2 reg., 28 glas., v. 30/15 cm **K 5'40.** — Št. 305 3/4, 10 tipk, 2 reg., 50 glas., vel. 24/12 cm **K 6'20.** — Št. 663 1/4, 10 tipk, 2 reg., 50 glasov, vel. 31/15 cm **K 8.—.** Šola za samouk k vsaki harmoniki zastoj. Pošilja proti povzetju c. kr. dvorni založnik

Hanns Konrad
razpošiljalnica glasbil v Brúxu štov. 1011 (Češko). 10—1
Glavni cenik s 3000 slikami zastoj.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje.

Denarni promet leta 1907
čez 64 milijonov kron.

Lastna glavnica
354.645·15 kron.

Stanje vlog 30. junija 1908
čez 14 milijonov kron.

Sedaj **Kongresni trg št. 2**, I. nadstr., od novembra 1908 naprej v lastnem domu, **Miklošičeva cesta št. 6** (za frančiškansko cerkvijo).

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure pop. ter jih orestuje po

4¹ | 2⁰ | 0

brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vložnih 100 K 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 30. junija 1908: K 14,225.902·59.

Denarni promet v letu 1907: K 64,813.603·92.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno hranilne položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1908.

Dr. Ivan Šušteršič,
predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Šent Vidu nad Ljubljano. — **Fran Povše**, vodja, graščak, državni in deželni poslanec i. t. d. — **Anton Kobi**, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici. — **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani. — **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. — **Ivan Kregar**, svetnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani. — **Frančišek Leskovic**, hišni posestnik in blagajnik Ljudske posojilnice. — **Ivan Pollak ml.**, tovarnar. — **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani. — **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.

Najcen. nakup češkega posteljnega perja

5 kg nov., dobrega, sivoga, skubljenega, brez prahu, K 0.40; bolji K 11.80; 5 kg dobrega napol belega K 16.—; belog, mehko K 23.50; 5 kg sneznobelo, mehko K 28.—, K 30.—, K 34.—, K 36; 5 kg sneznobel, neoskuhlj. K 23.—, K 26.—, K 29.—; puh siv á K 3.40, bel á 4.—40, sneznobel á K 5.80 in K 6.40 pol kg. Pošiljatev franko po povzetju. Sme se zamenjati in nazaj vzeti proti povračilu pošlmine. Pri naročilu se prost za natančen naslov. **IVANA POLATSCHEK Janovitz a. d. Angel 16 pri Klatovu, Češko.**

Puške!
Lancaster . . . od K 26.—
Flobertpuške . . . 8.50
Pištole . . . 1.50
Samokrevi . . . 5.—
Popravnice, ilustrovani cenik franko. 2370
F. Dušek, Opočno 123, Čechy.

Budilka

s stožnim zvonom, laksov, 30 ur idola, sli bive ure in pokuro ter ima glason bud. zvonec, a svetilniadkim okvirjem, 30 cm v premeru, kazalnik satelavnim vlokem s tremi stedi, s letnim posmenita jamstvom **samo K 6.60 samo 8 ponudi svestim kazalnikom K 7.20. Nihak riziko zamena dovoljena ali denar nazaj!** — Napr. delja prvi povzetju ali prejposlatvi dnoajza **Prva tvornica ur v Brúxu Hanns Konrad c. in dr. vrodol založnik v Brúxu št. 567 (Češko).** B-gate ilustrovani cenik z nad 3000 podobami pošljem na zahtevo zastojn in franko 2625 10 1

IVAN SAVNIKU v Kranju

Kdor hoče krpiti **aveže in dobro blago** ter po zelo nizkih cenah, naj si ogleda to **velikansko zalogo** pri 2591 10 - 2 **po domače pri Besenčanu na glav. trgu.**

Tukaj se dobl vsakovrstno sukno za moške obleke, najnovejši vzorci za ženske obleke, kakor tudi lepi porhanti, kambriki, pisano blago za moške srajce, platno za rjuhe, **porhantast rjuhe**, odveje (kovtri, koci, garniture za postelje, platneni cvilil, lepa močna bela kotenina z imenom „**Besenčanova platno**“ kakor tudi srajce, spodnje in zgornje blače, spodnja krila, rokavice, nogavice, **ogrinjale**, šerpe, volnene in svilene rute in še druge stvari. Tovarniška zaloga **zgornjih jop** ter nepremočljivih pelerin za ženske in moške po zelo nizkih cenah. **Krojači in šivilje imajo znaten popust na drobno in na debelo.**

Dunajske jesenske modne špecijalitete.

Naslikane novosti do najfinije izpeljave v zalogi. Vsak komad po meri po lasti cenil najskrbneje izvršen. Razpošilja natančno po poštenem povzetju.

Prilika velur flanelasta nočna suknja, izredno umerjena z vilivom in čipkami garnir., zamčeno perilna **K 11.80.**

Speciální oddelek za turiste Obleka iz lodna za turiste iz dobrega, nepremočlj lodna solidno delo **K 17.50.**

Dežni plašč iz lodna, 110 cm dolg, nepremoč. za gospode in dame, v vseh barvah **K 9.80.**

Krilo iz lodna lepo lep kroj, vse barve **K 5.90.**

Prilika : Svileno - klotasta spod. suknja s svilen. robom in volani. bogato nakiceni, krassen kroj **K 4.70.**

Pozornost vzbujajoča **plišjopi** ca z lično garn. ovratnikom **K 13.—.**

Eleganten kostum za jesen iz l. blaga **K 25.—.**

Pristni ruski ovratnik iz kožuhovine 25" cm dolg, senzac. cena	K 7.80
rjav 2 50 m	K 8.50
Ravnatak ovratnik 2 m dolg, senzacionelna cena	K 6.50
rjav, 2 m dolg, senzacionelna cena	K 7.20
190 cm dolg.	K 5.90
rjav, 190 cm dolg	K 6.50

Wiener Volkswarenhau
Dunaj VIII. Alserstrasse 63. 2785 1-1
Trgovsko sodno protokolirana tvrdka, ustanovljena leta 1892.

130 dni na poskušnjoj razpošilja na vse strani

Nähmaschinen-Versand-Haus
Strauss,
Dunaj VII., Stiltgasse 21151.
Wertheim-Elektra K 80 —
povsod kot najboljši šiviljni stroj sedanosti priznan in vzame vsacega, ki bi se ne obnesel nazaj. Wertheim-blagajne se vidijo povsod. Zahtevajte cenik šiviljnih in pletilnih strojev ter Wertheim-blagajn. 2625 6-1

Vor Gebrauch Nach Gebrauch

Milijoni gospod. in dam rabijo „Feeolin“
Vprašajte svojega zdravnika, ni li „Feeolin“ najboljšiše kosmetično sredstvo za kožo, lasne in zobe! Še tako malo čist obraz in še grše roke postanejo takoj aristokratsko fine in lične z uporabo „Feeolinat“. — „Feeolin“ je iz 42 najplemenitejših in svežih zelišč prirejeno angleško milo. Jamčimo, da po uporabi „Feeolina“ brez sledu izginejo vsaki izrastki in gube, ogrci, rdečica itd. „Feeolin“ je najboljšiše sredstvo za čiščenje las in njih ohranjenje, preprečuje izpadanje las, plešo in boleznii v glavi. Zavežemo se **povrniti denar**, če bi kdo ne bil popolnoma zadovoljen s „Feeolinom“. **Cena kosi K 1, 3 kosi K 2.50, 6 kosov K 4, 12 kosov K 7.** Pošilja M. FEITH nast. Dunaj, Mariahilferstrasse št. 45; dobiva se tudi v mnogih drogerijah, parfumerijah in lekarnah monarhijske 2776 4-1

Združene tovarne za volnino prodajajo letos zopet izključno po meni okroglo 4.00 kom. takozvanih

vojaških kočev za konje

za ceno **le K 4.40 komad in K 8.60** za par (6 parov franko na dom) naravnost na lastnike konj. **Ti debeli, trajno trpežni koci so topli kot kožuhovina, temnosivi, okoli 150/200 cm veliki, torej lahko pokrijejo celega konja.** Razložno pisana naročila, ki se izvrše le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na

Steiner-jevo komisijsko razpošiljalnico združenih tovarn za kočev **Dunaj, II, Taborstrasse 27 G.**

Cenik na željo zastojn in franko. — Z negajajoče se zavežem vrniti naprej poslani denar.

Mногоštevilna priznanja in naročila so došla od kobilarne v Radavcu, Komarno in Brody, župnika Kolarja Tutz, dr. Vračuna, odvvetnika v Varasdu, posestnika Weichbergerja, Ilosva, Grünwalda, Zorkovak, Rotter Lichten, pl. Mroczkowski-ja Dobrostany, Rosenauerja Zg. Moldava, Hahlissa Mankendorf, Schenka Gerisdorf, lastnika umetnega mlina Fohringerja in dr. 2267

Pri današnji draginji

se zamore štediti samo s koristnim nakupovanjem. Naročite svoje potrebčine posteljnega in letebnega perila, oblek za gospode, gospde in otroke, oprem za neveste naravnost iz tovarne. Pišite nam, na kar vam pošljemo

zastojn
in poštine prosto velik katalog. Zlasti priporočamo iz tega:

44 vln. ostanke 44 vln.
á 1 meter brez hibe á 1 meter
6-12 m dolge po izbori iz lodna, barbenta, flanela, zimskega suina, oksforda itd. Blago za bluze, predpasnike in brisače. 2559 10-1

Bluze za gospde iz volne, barbenta, moderne in solidne v vsaki velikosti od K 3.50 nad.
Srajce za gospde, zelo gorke od K 3.30 nad.
Hlače za gospde, zimske od K 1.70 nad.
Srajce za moške, z ovratnikom ali ne od K 2.— nad.
Spodnje hlače za moške, močne in gorke od K 1.50 nad.
Plašči za deške (od 5-14 letne) od K 6.50 nad.
Plašči za gospode, vsake velikosti od K 11.40 nad.
Vrhnje suknje za gospde najboljšega kroja od K 5.90 nad.
Teški, močni konjski koci od K 3.— nad.

Pišite po katalog na naslov:
Gebr. REICHART, tovarna Dornbirn 18, Predarlško.

5000 ur zastoj!

Cenik pošte vsakomur brezplačno in pošt. prosto.

Kron	Kron	
Rosk. pal. 3-—	budilka 2 40	ura z nihali. 7-—
srebr. rosk. 6-—	sveteča 3-—	zbič n. xv. 9-—
želez. 7-—	zbič n. xv. 5-—	z budilko 10-—
srebr. dvoj. 8-—	kuhinjska 3-—	z godbo 12-—

Izvirne Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfi, c. kr. preizk. od K 15, kakor tudi elatinska in srebrnina po izv. tov. cenah. Sletno jamstvo. Zamena ali denar nazaj.

Max Böhmel, Dunaj IV., Margaretenstr. 27/19,
v lastni hiši.

Zaprtežen cenilec in večak — Največja in najstarejša
trdka — Ustanovljeno 1840 — 5000 slik v katalogu
zastoj in franko.

Kako postanem zdrav?

To pouči naša 64 strani obsegajoča ilustrovana **brezplačna knjiga** „Abhandlung über moderne Elektro-Therapie“.

Zato priporočamo bolnikom, zlasti takim, ki trpe na nervoznosti, neurasteniji, revmatizmu, bolečinah v hrbtenici, glavobolu, želodčnih in črevesnih težkočah, srčni slabosti ohromelosti in vsakovrstnih slabostih, da se nemudoma obrnejo na nas in pošljejo spodajšnji kupon, na kar pošljemo vsakemu zastoj in franko omenjeno brošuro pod zaprto kuvert. Tisoč priznalnih pism potrjujejo na najlepši način senzacionalne uspehe našega zdravljenja.

Elektro-terapevtska ordinacija Dunaj I., Schwangasse 1, s. 1, I. nadstropje.

Kupon za brezplačno knjigo.

Na 25./X. 1908.

elektroterapevtsko ordinacijo na Dunaju,
Schwangasse 1, s. 1. nadst.

Prosim pošljite mi knjigo „Eine Abhandlung über moderne Elektro-Therapie“ gratis in franko pod zaprto kuvert.

Ime: _____

Naslov: _____

Izrežite

2767 1-1

Kje se dobe najboljši **poljedelski stroji**, kakor **mlatnice, gepeljni, čistilnice, preše za sadje** i. t. d.?
1703 Edino le pri: 26-9

FR. STUPICA

v Ljubljani, Mar. Terezije cesta št. 1., Valvazorjev trg št. 6.

in zakaj: zato, ker so dotični stroji: iz najboljših tovarn sveta, najbolj sestavljeni, ker se istih proda na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. — Obračajte se na mojo trdiko pri nakupu **stavbenih potrebščin**, portland-cementa, traverz, železniških šin in druge različne železnine in raznega orodja, nagrobnih križev, tehtnic

Za bolne! Za trpeče! Za zdrave!

Proti še tako trdovratnim in zastarelim slučajem: **revme, trganja, živčnih boleznih, glavo- in zobobola, bolečin v hrbtu in kitah, bodiljavev, trganja po udih, bolečin v nogah, oteklini**, hvali se v obče zajamčeni, na mnogih klinikah praktično preizkušeni, od blizu 1000 zdravnikov priporočeni takoj 2251 bolečih e lajšajoči 16-1

Ichtyomentol

Patentovan v vseh državah. Mnogokrat premočan. Nedosežen po zdravilnem učinku! Uspeh iznenaden! Nad 300 zahvalnic. Edina razpošiljalnica in tovarna: kemični laboratorij lekarnika **S. Edelmanna**-a v Bohorodczany (via Lemberg) oddelek 26.

Franko se pošilja od 5 steklenic nadalje proti vpslatvi 6 K ali po povzetju za 20 h več, 10 stekl. franko 10 K, 25 stekl. franko 23 K.

Novosti! Znamenito!

Zakonito zajamčeno. Registriran vzorec.

briljantno angel zvonilo za božično drevo št. 1

popolnoma iz kovine s 6 pozlač. angeli 30 cm vis. Nezdroljiv vrh bož. drevesca. Garantira se za funkcijonarje. Najlepši in najnovejši okras bož. drevesca, ki ga naj ne pogreša nobena kršč. družina.

Gorki zrak treh prižganih svet vrti gonilno kolo, nanje pritrjeni izboljšani jekleni betički na udarjejo na troje zvoncev in blagovzveno, srebrnočisto zvonjenje zadoni, mlado in staro predstavljajo v božično blaženost Kos stane s kartonom in navodilom vred proti naprej vpsolanim **K 1-50**

3 kosi	K 4-—
4	5-20
6 kosov	7-50
9	10-80
12	13-50
24	26-50

Po poštnem povzetju 2 vin. več.

Št. 2. Ravnotisto angelsko zvonilo za božično drevesce, izvršeno veleelegantno in posebno fino ponikljano, s sukanih stebriči za zvonce in tremi prekrasno zarečimi srebr. lametastimi rožami, ki potem, ko so prižgane sveče, prekrasno odsevajo, kos s kart. in navod. vred naprej poslano **K 2-—**.

3 kosi **K 8-50** 9 kosov **K 15-50**
4 " 7-25 12 " 20-25
6 kosov " 10-50 24 " 39-50

Po poštnem povzetju 20 vin. več.

Pri naročitvi več kosov gorenjih zvonil dobi vsak naročnik 10 kosov izbranih umetno izgotovljenih razglednic, med temi božične in noveletne, ki jih prodajajo povsod po 10-12 vin. 722 7 1

Zamena dovoljena ali denar nazaj, zato nikar riziko.

Naročila naj se pravočasno naslovljajo na:

C. in kr. dvor. založ. HANNS KONRAD, Brūx 1878, Češko.

Zahtevajte moj najnovejši glavni katalog, katerega dopošljem zastoj in poštne prosto.

Brazay Francovo-žganje

je nad 40 let preizkušeno domače sredstvo, posebno proti migreni, influenci, trganju, revmatizmu, krepi oči, služi za izpiranje grla. Neprimeren izberer za masažo, najboljšo preizkušen za ohranitev las

Dobi se povsod, kjer ne, naj se obrne na

Brazay, Dunaj, III/2
Löwengasse 2a.

Priložnostni nakup!
Krasna žepna ura z verižico **K 3-50.**

50.000 komadov

kupljenih, zaradi tega pošiljam 1 krasno in ur dočo (ne iz ur) „Gloria“ srebrno anker-rem. ura, švic koleste z lepo gravir. oklepjem, s sekundnim kazalcem in lepo pozlačeno ali posrebr. verižico natančno dočo le za K 5-—.

Triletno pisмено jamstvo za vasko ura. Razpošilja proti povzetju **S. KONANE, Schweizer-Uhren-Exporthaus.**

2771 **KRAKOV št. 48.** 1-1

Neštivilno priznanj in donarobil — Za neugajoče denar

G. AUER-jevih dedičev

Ljubljana Wolfove ulice št. 12 Ljubljana.

2549 1
Priporoča slav. občinstvu in spošt. gostilničarjem svoje izborno

:: marčno pivo ::
v sodcih in steklenicah.

PODUK

za

deželnozbornorske volitve

iz splošne kurije

v vojvodini Kranjski.

Sestavil Osredni volivni odbor Slovenske Ljudske Stranke.

Ponatis prepovedan.

Predgovor.

Hud boj, ki ga je bila Slovenska Ljudska Stranka na Kranjskem, da izposluje vsaj načelno splošno in enako volivno pravico tudi za deželni zbor, je končala z njeno zmago. Obe nasprotni stranki, narodno-napredna in nemško-veleposestniška, sta prišli do zaključka, da ne kaže upirati se mogočni volji in nepremakljivim zahtevam ljudskih mas, v prvi vrsti pa našega kmečkega ljudstva. Ne iz ljubezni do kmetovalca, ampak pod pritiskom nujnih sil sta prišli nasprotni stranki do sporazuma, da naj se da ljudstvu na deželi še deset poslancev iz takozvane splošne volivne kurije.

Volitve so razpisane za dan 14. decembra t. l., in gotovo je, da bo ta dan prinesel Slovenski Ljudski Stranki zmago, kakoršno smo praznovali pri splošni volitvi za državni zbor minolo leto in pa iz kmetijskih občin za deželni zbor dne 21. februarja t. l.

Upanje je sicer, da prihodnje volitve ne prinesejo tako hudega boja, kakoršen je bil pri zadnjih dveh imenovanih volitvah, vendar nas pa mora najti čas pripravljene zlasti v tem, da vemo, kaj pri volitvah smemo in česa ne smemo. Poznati moramo natančno volivno pravo, vedeti nam je treba vse postavne določbe o volitvi, ker bi se sicer utegnili pripetiti, da v posameznih krajih glasovanje ne bi dalo prave slike o razmerju strank. Zato se je sestavil naslednji poduk, v katerem najde o naši somišljeniki vse bistvene točke volivnega prava za splošno kurijo. Ker je poduk namenjen najširšim slojem slovenskega ljudstva, je sestavljen kolikor mogoče poljudno in so mu prideljeni razni praktični migljaji, ki naj zlasti naše zaupnike in voditelje opozarjajo, kako v volivni borbi pravilno in previdno postopati.

Da ne bo kakih zmot, opozarjamo, da naj se gg. zaupniki držijo samo tega poduka in naj se ne naslanjajo niti na poduk, ki je bil izdan za deželnozbornorske volitve leta 1907, niti na oni, ki je izšel letos za deželnozbornorske volitve v kmečkih občinah ter mestih in trgih.

Volitve s pripravami vred prinesejo lahko toliko različnih slučajev, da je nemogoče v naprej dati v poduku za vse take

nepričakovane primerljaje potrebnih navodil. Kdor v kakem bolj kompliciranem slučaju ne najde zadostnih navodil v tem poduku, naj se obrne na Osredni volivni odbor pod naslovom: »Tajništvo Slovenske Ljudske Stranke v Ljubljani.«

Prosimo nužno, da se gg. zaupniki obračajo na tajništvo v vseh dvomljivih slučajih; odgovor s potrebnimi navodili dobijo takoj, seveda brezplačno.

V Ljubljani, mes. oktobra 1908

Osredni volivni odbor S. L. S.

I.

V čem obstoji volivna preosnova.

Deželni zbor kranjski se je sestajal doslej iz 37 članov in sicer:

1. Virilni glas presvlt. knezoškofa ljubljanskega	1
2. Poslancev kmetijske skupine	16
3. Poslancev mestne skupine	8
4. Poslancev velikega posestva	10
5. Poslanca trgovske zbornice	2
skupaj	37

Poslanci kmečke skupine tvorijo svojo kurijo, enako poslanci mestne skupine z odposlancema trgovske in obrtne zbornice in konečno imajo svojo kurijo poslanci velikega posestva.

Po zakonu z dne 26. avgusta 1908., deželnega zakonika št. 15, pride k tem trem kurijam še četrta, ki se sestoji iz 11 poslancev iz splošnega volivnega razreda. Od teh 11 poslancev pride eden na mesto Ljubljana, ostali pa na volivne okraje, kakor jih spodaj navedemo.

To je najvažnejša določba volivne preosnove.

K temu pride še daljna določba, da dobi deželno stolno mesto Ljubljana štiri poslance iz mestne skupine, med tem ko je imelo doslej samo dva zastopnika v deželnem zboru.

Posebne važnosti je posledica volivne preosnove, da dobi nova splošna kurija tudi svojega zastopnika v deželnem odboru. Deželni odbor se bo tedaj sestajal iz deželnega glavarja ter petero odbornikov, od katerih pripadejo trije Slovenski Ljudski Stranki.

II.

Volivni okraji splošne kurije.

Volivni okraji za volitev poslancev splošnega volivskega razreda so:

1. Deželno stolno mesto Ljubljana (krajevna občina).
2. Sodni okraj Ljubljana brez krajevne občine Ljubljana.
3. Sodni okraji Radovljica, Kranjska gora, Tržič.
4. Sodna okraja Kranj, Škofja Loka.
5. Sodna okraja Kamnik, Brdo.
6. Sodni okraji Vrhnika, Logatec, Idrija, Cerknica.
7. Sodni okraji Postojna, Senožeče, Ilirska Bistrica, Vipava, Lož.
8. Sodni okraji Litija, Višnagora, Radeče.
9. Sodni okraji Krško, Kostanjevica, Mokronog, Trebnje.
10. Sodni okraji Kočevje, Velike Lašče, Ribnica, Žužemperk.
11. Sodni okraji Novo Mesto, Črnomelj, Metlika.

Kakor se iz tega vidi, se volivni okraji za deželnozbornorsko splošno kurijo krijejo z volivnimi okraji za državni zbor. Razložek obstoji samo v tem, da volijo nemške občine sodnega okraja Kočevje v splošni deželnozbornorski kuriji s sodnimi okraji Velike Lašče, Ribnica in Žužemperk enega poslanca, med tem ko volijo v državni zbor kočevske nemške občine svojega poslanca, navedeni trije sodni okraji s slovenskimi občinami kočevskega sodnega okraja pa zopet svojega poslanca. Iz deželnozbornorske splošne kurije se voli 11 poslancev, za državni zbor pa 12.

Na vsak gori navedenih okrajev pride po eden poslanec.

III.

Kdo ima pravico voliti?

V splošni kuriji ima pravico voliti (aktivna volivna pravica) vsaka oseba moškega spola, ki je izpolnila 24. leto, ki po določilih volivnega reda od volivne pravice ni izključena ali izvzeta in ki ima vsaj eno leto svoje redno bivališče v oni občini, v kateri hoče voliti.

Ta enoletna doba prebivanja v občini se računa od dne, ko so se volitve razpisale, n a z a j.

Za dan 14. decembra so se volitve splošne kurije razpisale dne 15. oktobra, zato šteje enoletna doba od dne 15. oktobra 1907. Kdor je bil vsaj ta dan ali pa prej v kakšni občini na Kranjskem in pozneje svojega rednega bivališča ni izpremenil, je upravičen voliti, če ga ne izključuje kaka posebna določba volivnega reda.

Od volivne pravice so po določenih volivnega reda izključene sledeče osebe:

1. ki stoje pod varuštvo ali kuratelo;

2. ubogi, ki dobivajo podporo iz javnih ali občinskih sredstev ali pa, ki so tako podporo dobivali v zadnjem letu pred volitvijo, ali pa, kateri sploh živijo od javne milosrčnosti;

3. osebe, o kojih se je otvoril konkurz, dokler traja konkurzno postopanje;

4. tiste, ki so bile sodnijsko kaznovane zaradi kateregakoli hudodelstva, pri kakem deželnem ali okrožnem sodišču, ali pa zaradi prestopka tatvine, poverjenja ali goljufije pri kakem okrajnem sodišču.

5. osebe, ki so bile obsojene zaradi pregreška zoper kazenskopravne določbe v obrambo volivne svobode, ako se je kaznjivo dejanje zgodilo pri volitvah v državni ali deželni zbor.

Zaradi jasnosti povdarjamo, da se pregreški zoper volivno svobodo kaznujejo samo pri deželnih ali okrožnih sodiščih. Tedaj ne tisti, ki je bil pri kakem deželnem ali okrožnem sodišču obsojen zaradi kaznjivega dejanja zoper volivno svobodo, je izključen od volivne pravice. Kdor pa je bil kaznovan bodisi pri okrajnem glavarstvu ali okrajni sodniji, obdrži volivno pravico.

Izključenje od volivne pravice preneha pri hudodelstvih večinoma po preteku pet let po prestani kazni, pri prestopkih po preteku treh let, odkar je obsojeni kazen prestal. Za pregreške zoper volivno svobodo velja temu nasproti šestletna doba.

Pri nekaterih hudodelstvih posledica izključenja preneha takoj po prestani kazni, v nekaterih slučajih pa še le po preteku 10 let. To velja zlasti tedaj, če je bil kdo obsojen na najmanj 5 let ječe.

Ker bi vodilo predaleč, če bi hoteli vse tozadevne določbe tukaj natančno in podrobno razlagati, povdarjamo, da v danem slučaju dobijo lahko vsako poduk pri tajništvu stranke.

Previdnost veleva, da se v vsakem slučaju, če je kdo imel kako sodnijsko kaznen in pripada k nasprotni stranki, vložijo proti njemu reklamacija. Pri odločitvi o tej reklamaciji se bode potem že pokazalo, ali ga zadenejo že zgoraj označene posledice ali ne.

Naši pristaši naj bodo pri takih reklamacijah v toliko previdni, da se natančno prepričajo, če je bil dotični nasprotnik v resnici kaznovan in zaradi česa je bil obsojen. To lahko poizvedo pri pristojnem okrajnem sodišču in pri c. kr. državnem pravdništvu v Ljubljani.

Tudi take poizvedbe lahko opravi tajništvo stranke in je treba v to svrhu na-

znaniti ime, priimek, stan, bivališče ter dan, mesec in leto rojstva nasprotnika, ki se hoče zoper njega vložiti reklamacijo.

IV.

Začetek volivnega postopanja.

Volivno postopanje se začne s tem, da se objavi v občini volitveni razpis deželnega predsedstva, glasom katerega se volitev poslancev splošne kurije vrši dne 14. decembra 1908.

Potem (proti sredi meseca novembra) se bodo v vsaki občini razporežili pri županstvu volivni imeniki, in prične se velevažno reklamacijsko postopanje.

Ni mogoče zadostno povdarjati, kako važno je, da se naši zaupniki reklamacijskega postopanja z vso odločnostjo, marljivostjo, skrbnostjo in vstrajnostjo udeležujejo.

Postopanje je skratka sledeče:

Župan sestavi imenik splošnih volivcev, ga razporeži na javen upogled in objavi to primernim potom, zlasti s tem, da zadevni razglas nabije na občinski tabli.

Treba torej najstrožje kontrole, kdaj da je zadevni razglas nabit na občinski tabli, ali kakorkoli objavljen. Posebno stroga mora kontrola biti tam, kjer je župan ali občinski tajnik pristaš nasprotne stranke. Dan za dnevom je treba iti gledat na občinsko tablo.

Od dne tega razglaša dalje skozi 8 dni ima vsak volivec pravico reklamirati, to se pravi, zahtevati, da se osebe, ki po mnenju reklamanta nimajo volivne pravice, iz volivnega imenika izločijo, ali pa, da se osebe, ki imajo po mnenju reklamanta volivno pravico, v volivni imenik vpišejo.

Važnost tega se uvidi na prvi pogled. Kolikokrat se nahajajo po pomoti nevolivci v imenikih, na drugi strani pa so izpuščeni volivci! Pogostoma se to godi tudi iz zle volje. Najdejo se namreč tudi brezvestni župani ali občinski tajniki, ki namenoma volivce naše stranke izpuščajo iz volivskih imenikov, zanašajoč se na to, da ne bode nihče reklamoval.

Prva naloga zaupnikov je tedaj, razporeženi volivni imenik pravočasno in natančno pregledati in potem vložiti potrebne reklamacije.

Volivni imenik je potem, kadar je reklamacijski rok potekel, pravomočen in nobeno jadikovanje nič več ne pomaga. Kdor ni v volivnem imeniku, nima volivne pravice. Kdor se pa nahaja v volivnem imeniku kot volivec, ta ima brezpogojno volivno pravico, če tudi sicer ni opravičen voliti. Tu velja stavek: »Vigilantibus iura« Kdor čuva nad svojo pravico, ta jo ima; kdor pa spi, ta pravico izgubi.

Osobito je treba paziti na to, da so imena volivcev v volivnem imeniku prav pisana. Kajti na podlagi nalašč ali pometoma napačno pisanih imen so se pri raznih volitvah godile že najhujše sleparije. Vsaka taka sleparija pa se zabrani naprej, ako zaupniki spolnijo vestno svojo nalogo, pravočasno in pravilno reklamovati.

1. Kako se reklamuje.

Reklamuje se ustmeno ali pisмено pri županu, tedaj ne pri okrajnem glavarstvu. Kdor ustmeno reklamuje, naj natančno pazi, da se njegovo zahtevanje takoj, natančno in pravilno sprejme na zapisnik, in naj zadevni zapisnik dobro prebere. Najbolje je pa, če se reklamuje pisмено in sicer tako, da se zadevna pismena vloga vpričo dveh prič, ki sta poprej vlogo prečitale, vložijo pri županu. Previdnost zahteva, da reklamant pridržijo doslovni prepis svoje reklamacije. Reklamacija se lahko napravi po spodaj sledečem obrazcu.

2. Kdo ima pravico reklamovati.

Za splošne volivne imenike sme reklamovati vsak, ki ima v splošni skupini v zadevnem volivnem okraju volivno pravico. Ne sme torej reklamovati volivce drugega volivnega okraja. Pri tem pa volivce nima pravice samo zase, svojo lastno volivno pravico reklamovati, temveč sme reklamovati tudi pravice drugih. Iz tega sledi, da je koristno, kolikor mogoče kolektivno reklamovati (n. pr. eden za vse skupaj.)

3. Kdo odločuje o reklamacijah?

O reklamacijah odločuje okrajni glavar. Zoper odločbo okrajnega glavarja pa je dopustna v treh dneh pritožba, o kateri odločuje deželni predsednik; pritožbo je vložiti pri okrajnem glavarstvu. Vse reklamacije in pritožbe so kolekta prostete.

V sledečem podamo obrazec za pisμένο reklamacijo:

Slavno županstvo

V

Podpisani vlagam zoper tukajšnji volivni imenik za deželnozbornske volitve v splošni kuriji sledečo

reklamacijo.

1. V volivnem imeniku pogrešam sledeče osebe, kojim pristojna volivna pravica, in sicer:

Janez Muha, posestnik v

št.

Miha Trobec, posestnik v

št.

Jakob Kenda, posestnik v

št.

2. Nahajajo se v volivnem imeniku sledeče osebe, ki nimajo volivne pravice v splošni kuriji, in ki so torej protipostavno v tem imeniku:

Janez Skvarča, iz št. je prišel v našo občino še-le 18. oktobra 1907, torej do razpisa volitev še ni bival tukaj eno leto.

Jakob Komar, v št. je bil kaznovan pred dvema letoma pri sodišču v zaradi prestopka tatvine.

Janez Kvas, iz št. je bil pred tremi leti pri deželni sodniji v Ljubljani kaznovan zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe.

3. Ime volivca Janeza Gorec, iz . . . , št. . . , je v imeniku pod red. št. . . , napačno vpisano kot »Gobec«.

Predlagam, da se osebe, navedene pod 1. sprejmejo v volivni zapisnik, osebe pod 2. iz imenika izločijo, ime volivca pod 3. pa pravilno popravi.

V dne 1908.

Ivan Gabrovce,
posestnik v št. . . .

V.

Postopanje po končanem reklamacijskem postopanju do dneva volitve.

Po končanem reklamacijskem postopanju postane volivni imenik pravomočen, to se pravi, volil bode na dan volitve samo tisti, ki je pravilno vpisan kot volivec v volivnem imeniku, drug nihče.

Potem, ko so volivni imeniki pravomočni in v smislu reklamacijskih odločb urejeni, dobi vsak v volivnem imeniku vpisani volivec dve od okrajnega glavarstva izdani listini in sicer:

a) volivno legitimacijo ali »Izkaznico« (legitimacijski list) in
b) glasovnico.

Obe te listini se dostavita vsakemu volivcu v stanovanje. Posebej je opomniti

ad a) Volivna izkaznica (legitimacija), izdana od okrajnega glavarstva, vsebuje zaporedno številko dotičnega volivnega imenika, kraj, dan in uro pričetka volitve in pa o kateri uri se bode glasovanje sklenilo. Nadalje ime in bivališče volivnega opravičenca (volivca).

Stvar zaupnikov je, paziti na to, da preme vsak naših volivcev v resnici izkaznico. Kajti ta list je treba pri volitvi pokazati in če ga kdo ne pokaže, ga komisija lahko izključi od glasovanja. Treba torej gledati, da izkaznico vsak dobi in jo tudi dobro shrani, in nikomur ne dá iz rok, naj jo kdo zahteva pod katerokoli pretezo.

Izkaznica se navadno po posredovanju občinskega urada dostavi v stanovanje volivca. Če bi kdo najpozneje 3 dni pred dnevom volitve ne dobil že izkaznice, naj gre sam po njo k okrajnemu glavarstvu; če bi pa bilo razglašeno, da se izkaznice dobe pri županstvu, potem naj gre k županstvu po njo. Na vsak način je polagati največja važnost na to, da je vsak volivec naše stranke pred dnevom volitve v posesti pravilne izkaznice (legitimacijskega lista);

ad b) Glasovnica mora biti opremljena s pečatom tistega okrajnega glavarstva, ki je izdalo izkaznico.

Drugačna kakor taka od okrajnega glavarstva izdana glasovnica je popolnoma neveljavna.

Če bi kdo glasovnice pomotoma ne dobil, ali če bi se mu glasovnica zgubila ali pokončala, naj se oglasi za drugo glasovnico pri okrajnem glavarstvu ali županstvu, na dan volitve pa pri volivnem komisarju, kjer dobi novo glasovnico.

Zaupniki morajo torej vpletati strogo kontrolo in sicer najbolje po zaupnih možeh v posameznih vaseh o tem, da vsak

volivec sprejme pravilno izkaznico in glasovnico s pečatom okrajnega glavarstva in skrbeti za to, da noben volivec teh listin ne dá iz rok.

Zadnje dni pred volitvijo zadene zaupnike sicer nadležna ali neizogibna dolžnost, glasovnice naših volivcev izpolniti z imenom našega kandidata. Pri tem naj pazijo, da se vpiše v vsako glasovnico popolnoma natančno in razločno celo ime, stan in bivališče kandidata tako, kakor bode objavljeno v zadevnem volivnem oklicu našega centralnega volivnega odbora.

Ako se v tem oziru pripeti kaka pomankljivost ali pomota, nastopi nevarnost, da glasovnica postane neveljavna, zaradi nerazločne označbe kandidata. Na primer: Ime »Ivan Zajec« se lahko ponavlja na Kranjskem, torej se glasovnica, ki se glasi samo na ime »Ivan Zajec«, ali tudi »dr. Ivan Zajec« lahko, zlasti ako je volivna komisija nasprotna, proglaši kot neveljavna. Nemogoče pa je to, ako se glasovnica glasi na: »Dr. Ivan Zajec, zdravnik v Ljubljani.« Potem je kandidat tako jasno označen, da pri vsej zli volji ne more nihče najti povoda, proglašiti dotično glasovnico kot neveljavno.

Posebej pa je treba poudarjati, da se sme glasovnica spolniti le z izrecnim dovoljenjem dotičnega volivca. Lastnovoljno postopanje v tem pogledu lahko spravi v kazni in zgubo volivne pravice.

Ko se izpolnjujejo glasovnice, so vsi naši volivci točno in odločno opozoriti na to, da naj se na dan volitve, že takoj ob pričetku volitve zglasijo na volišču in prinesejo seboj izkaznico in izpolnjeno glasovnico, — ter da naj ne glasovnice ne izkaznice iz nobenega vzroka ne dajo iz rok prej, nego na dan volitve volivni komisiji, kjer bodejo izkaznico pokazali, glasovnico pa oddali; tako bode onemogočena vsaka sleparija od strani nasprotnih agitatorjev.

Navadno ne bode kazalo nič drugega, nego hoditi od hiše do hiše in pisati glasovnice ter dajati volivcem zgorajšnji poduk.

Previdnost zahteva, da se glasovnice naših volivcev v zadnjem trenutku pred volitvijo še enkrat revidirajo in tako zadobi popolna sigurnost, da ni noben volivec postal žrtev kake zmote ali sleparije.

Ponavljamo konečno še enkrat: Vsak volivec prinesi seboj na volišče izkaznico in glasovnico. Ne enega, ne drugega ne sme doma pustiti.

VI.

Volitev sama.

Volitev se vrši tajno po listkih. Vsak volivec ima oddati glasovnico, na kateri bodi natančno zapisana tista oseba, katero hoče voliti kot deželnega poslanca. Dan, ura in kraj volitve označen je natančno v izkaznici.

V vsaki občini, ki šteje po zadnjem ljudskem štetju več kakor 500 prebivalcev, se bode volilo doma, t. j. v občini sami na v izkaznici označenem kraju.

V večjih občinah sme okrajno glavarstvo določiti več volišč in določiti, v katerih voliščih da volijo volivci iz enega ali

iz drugega kraja. To pa se mora v občini pravočasno in kraju primerno razglasiti. Zaupnike zadene dolžnost na to paziti in volivce pravočasno in primerno poučiti.

Občine s 500 ali manj prebivalci pa se navadno zložijo skupaj s sosednimi občinami istega sodnega okraja. Kje da take skupaj zložene občine volijo, to določi deželni predsednik v sporazumu z deželnim odborom.

Volivci se zglasijo ob določeni uri na volišču. Razen razpisa v izkaznici ne prejme volivec od urada nobenega povabila. Zato je stvar zaupnikov gledati na to, da volivci sigurno ob pravem času pridejo na volišče.

Volitev vodi volivna komisija v navzočnosti volivnega komisarja.

Volivni komisar je lahko vsaka poljubna oseba, katero okrajno glavarstvo imenuje volivnim komisarjem.

Volivna komisija pa se sestavi sledeče:

Občinski zastop dotične občine, v kateri se voli, imenuje dva člana volivne komisije. Volivni komisar sam pa tudi dva člana.

Na ta način določeni štirje člani komisije volijo z absolutno večino glasov petega člana volivne komisije. Če pa ni mogoče na ta način doseči večine, in sicer tudi ne pri ponovljeni volitvi, potem imenuje volivni komisar tudi petega člana volivne komisije.

Vsi člani volivne komisije morajo biti volivci; nevolivci so izključeni. Občinski zastop, kakor tudi volivni komisar morata torej člane komisije vzeti iz vrste volivcev.

Volivna komisija vodi volitev in odločuje z večino glasov ne glede na to, koliko jih glasuje. Če se glasovi enako razdele, odločuje glas predsednika volivne komisije, ki sicer ne glasuje. Volivna komisija odločuje o dopustitvi glasovanja ali pa o veljavnosti oddanih glasov v sledečih slučajih:

a) Če nastane pri glasovanju dvom o osebni istoti volivca;

b) če nastane vprašanje o veljavnosti ali neveljavnosti posameznih oddanih glasovnic;

c) ako kdo ugovarja proti volivni pravici kake v volivski imenik vpisane osebe pri volitvi sami; tak ugovor pa je dopusten samo tako dolgo, dokler dotična oseba svoje glasovnice ni oddala in samo v slučajih, da se je pri dotični osebi po pravomočnosti volivskega imenika pripetil kak slučaj, kateri razveljavi volivno pravico, n. pr. če je dotični volivec po pravomočnosti volivskega imenika bil pravomočno sodnijsko obsojen zaradi kakega hudodelstva, ali radi prestopka tatvine, nezvestobe, ali goljufije, ali prišel v konkurz itd.

Volivna komisija mora o vsakem ugovoru takoj sklepati, predno se še volitev nadaljuje.

Pritožbe zoper odločitev volivne komisije ni.

Volivni komisar ima skrbeti za to, da se pri volitvi vzdržuje mir in red in da se strogo varujejo določila volivnega reda. Volivni komisar ne sme dopustiti, da bi

volivna komisija prekoračila svoj delokrog.

Od tistega trenutka dalje, ko je določen pričetek volitve, ne sme volivni komisar dovoliti, da bi v volivnem prostoru samem volivce kdo nagovoril.

Izkaznica opravičuje vsacega volivca, da sme vstopiti v volivni prostor (v volivno dvorano).

Če bi se ob pričetku volivne ure ne zgledalo toliko volivcev, kolikor jih je treba, da se konstituira volivna komisija, potem prevzame volivni komisar sam vse pravice in ves delokrog volivne komisije.

Potem, ko je volivna komisija sestavljena, prečita predsednik volivne komisije zbranim volivcem nekatera določila volivnega zakona in jim razloži način glasovanja s pozivom, da naj svoje glasove po svojem prostem prepričanju brez vsakega samopridnega ozira oddajo. Nato se prične

oddajanje glasov.

Vsak volivec sme voliti le osebno. Pooblastila so izključena. Kdor ne pride sam na volišče, izgubi volivno pravico, tudi če je na primer zadržan po boleznih ali kakorkoli.

Preden se prične oddajanje glasov, prepriča se volivna komisija, da je posoda, v katero se bodo dajale glasovnice (»urna«) prazna. Potem oddajo svoje glasovnice člani volivne komisije. Nato sledijo drugi volivci. Predsednik volivne komisije prevzame od vsakega volivca glasovnico, ki bodi skupaj zganjena tako, da se ne vidi, koga dotičnik voli.

Vsak volivec mora, ko oddaja svojo glasovnico, pokazati tudi svojo izkaznico (legitimacijski list); potem ko jo je pokazal, naj jo pa zopet spravi, ker jo morebiti potrebuje za ožjo volitev. Komisija ima same pravice, izkaznico pogledati, ne pa obdržati jo!

Predsednik volivne komisije glasovnico prevzame in vsako posebej položi v urno in pazi samo na to, da ne odda kdo več kakor eno glasovnico. Položiti pa mora glasovnico ravno tako zganjeno v posodo, kakor jo je od volivca sprejel. Dokler se oddajanje glasov vrši, nima nihče pravice pogledati, kaj da je na glasovnici zapisano, tako da ne more nihče vedeti, koga da je ta ali oni volil. To se pravi: volivna pravica je tajna.

Če je kdo glasovnico izgubil ali pa, če se mu je pokvarila, naj se zgleda pri volivnem komisarju, kjer dobi novo glasovnico.

Veljavne so pa samo tiste glasovnice, katere je izdalo okrajno glavarstvo in opremilo s svojim pečatom. Glasovnica torej, ki ni opremljena s pečatom pristojnega okrajnega glavarstva, nima nobene vrednosti.

Ob določenih uri se volitev sklene. Toda tisti volivci, ki se ob sklepu za volitev določenih ur nahajajo še v volivni dvorani, smejo kljub preteku volivnih ur še oddati svoje glasove. Nadaljnim volivcem je pa uhod v dvorano od tega časa dalje zabranjen. Če je n. pr. bila volitev določena od osme do dvanajste ure, potem se točno ob osmi uri prične a točno ob dvanajsti uri

sklene. Toda tisti volivci, ki so ob dvanajsti uri še navzoči v volivnem prostoru, smejo še vedno svoj glas oddati. V volivni prostor se pa po dvanajsti uri ne dopusti nihče več. Torej ob dvanajsti uri bode v tem slučaju volivni komisar zabranil nadaljnim volivcem vohod in dopustil samo še navzoče volivce k glasovanju.

Ko so tudi ti glasovali, se oddajanje glasov sklene.

Iz predstoječega se razvidi, koliko važnosti je pokladati na to, da se volivci naše stranke že takoj ob pričetku določene ure zgledajo na volišču. To je važno iz dveh ozirov.

Prvič zato da se morejo naši volivci upoštevati pri sestavi volivne komisije.

Drugič pa zaradi tega, ker zaupniki temlažje kontrolirajo, so li vsi naši volivci že oddali svoje glasove in potem eventuelno še lahko do sklepa volivnega časa pripeljejo zaostale volivce na volišče, pri čemur jim lahko pomagajo vsi tisti volivci, ki so že oddali svoje glasovnice. Poslednji so potem sploh na razpolago za agitacijo.

O agitaciji med volitvijo samo ni treba veliko reči. Zaupniki morajo gledati na to, da vsi naši volivci oddajo pravilne glasovnice; skrbeti za to, da zaostali volivci še pravočasno pridejo na volišče; paziti na to, da se od nobene strani ne krši zakon; pridobivati volivce od nasprotne stranke, jih eventuelno nagovarjati, da odidejo, ne da bi oddali svoj glas itd. To vse mora dati trenutek in je velike važnosti skrbeti za to, da je zadostno število agilnih ljudi kot agitatorjev na razpolago.

Potem, ko je oddajanje glasov zaključeno, se vrši

štetje glasov ali skrutiniranje.

Predsednik volivne komisije najprej pomeša v urni glasovnice, nato jih vzame vse skupaj ven in prešteje, konstatuje, koliko glasov je sploh oddanih bilo. Potem ko so glasovnice preštete, odpira en član volivne komisije posamezne glasovnice in jih po vpogledu odprte izroča predsedniku, ki vsako glasno prebere in izroči tudi drugim članom komisije na vpogled. Dva člana komisije zabeležujeta oddane glasove.

Po končanem skrutiniranju objavi predsednik volivne komisije razmerje glasov, nakar se podpiše volivni zapisnik, volivni spisi zapečatijo in izročijo volivnemu komisarju.

Zaupniki naj prisostvujejo štetju in razglasilo razmerja glasov in naj isto takoj brzojavno naznanijo uredništvu »Slovenca« v Ljubljani, zato da bode vodstvo stranke pravočasno obveščeno o razmerju glasov v posameznih občinah. Prosimo gospode zaupnike, da naj tega nikakor in pod nobenim pogojem ne opuste. Na zahtevanje povrne zadevne stroške volivni odbor.

VII.

Konstatiranje končnega izida volitve.

Volivni spisi vseh posameznih občin enega volivnega okraja pošljejo se končno tistemu okrajnemu glavarstvu, v katerega okolišju leži glavni volivni kraj, to je

tisti kraj, na katerem se končno seštejejo vsi v posameznih občinah oddani glasovi, na podlagi zapisnikov dotičnih volivnih komisij, in se končno zračuni, kdo da je izvoljen. Glavni volivni okraj (glavno volišče) je v vsakem splošnem volivnem okraju tista občina, katero določi v to delžni predsednik.

Na glavnem volišču se sestavi glavna volivna komisija, ki ima nalogo, dognati skupni volivni izid celega volivnega okraja.

Ta komisija sestaja iz sedem članov, namreč župana in njega namestnika in dveh članov občinskega zastopa glavnega volivnega okraja, potem iz treh po volivnem komisarju imenovanih volivcev, ki so se volitve udeležili. Teh šest članov izvoli potem sedmega člana, če pa ni za nikogar dobiti večine, ga imenuje vladni komisar. Predsednika glavne volivne komisije si izvolijo člani komisije z relativno večino glasov iz svoje srede.

Vsak pri volitvi udeleženi volivec sme, ako pokaže izkaznico, stopiti v prostor, kjer zboruje glavna volivna komisija.

Glavna volivna komisija sešteje vsa v posameznih občinah dotičnega volivnega okraja za posamezne kandidate oddane glasove.

Poslancem je izvoljen tisti, ki je v cellem volivnem okraju skupaj dobil nadpolovično večino oddanih glasov.

Ako pa ni nihče izmed kandidatov dobil pri volitvi nadpolovične večine oddanih glasov, potem se vrši

VIII.

Ožja volitev.

Radi možnosti ožje volitve je potreba, da vsi volivci svoje izkaznice tudi še po volitvi shranijo. Gospodje zaupniki naj strogo na to pazijo in volivce natančno o tem pouče.

Na morebitni razpis ožje volitve morajo zaupniki skrbno paziti.

Glasovnice za ožjo volitev se dobe pri volivnem komisarju, ali pa že preje pri okrajnem glavarstvu, ali občinskem uradu — če se ne dostavijo v hišo.

Ožje volitve se smejo udeležiti tudi taki volivci, ki se prve volitve niso udeležili.

Pri ožji volitvi so veljavni samo tisti glasovi, ki so oddani za eno tistih dveh oseb, ki sta prišli v ožjo volitev. Vsak drug glas je neveljaven. — Zaupniki morajo torej strogo paziti, da se v tem pogledu ne pripeti kaka zmeda. Lahko se n. pr. pripeti, da se od nasprotne strani naši volivci begajo s tem, da se jim reče: »Složimo se za ožjo volitev, ne volimo ne enega ne drugega protikandidata, temuč soglasno tretjo osebo«. Stvar zaupnikov je paziti, da se tak manever prepriči. Ako se razglasi, da se vrši ožja volitev med A in B, je vsaka glasovnica, ki se ne glasi na eno teh dveh oseb, neveljavna, ravno tako, kakor da se ne bi bila oddala.

